

Völsunga saga

I. KAPÍTULI

HÉR hefr upp ok segir frá þeim manni, er Sigi er nefndr ok kallaðr, at héti sonr Óðins. Annarr maðr er nefndr til sögunnar, er Skaði hét. Hann var ríkr ok mikill fyrir sér, en þó var Sigi þeira enn ríkari ok ættstærri, at því er menn mæltu í þann tíma. Skaði átti þræl þann, er nokkut verðr at geta við söguna. Hann hét Breði. Hann er fróðr við þat, er hann skyldi at hafast. Hann hafði íþróttir ok atgervi jafnframt hinum, er meira þóttu verðir, eða umfram nokkura.

Þat er at segja eitthvert sinn, at Sigi ferr á dýraveiði, ok með honum þrællinn, ok veiða dýr um daginn allt til aptans. En er þeir bera saman veiði sína um aptaninn, þá hafði Breði veitt miklu fleira ok meira en Sigi, en honum líkaði stórilla ok segir, at sik undri, at einn þræll skuli sik yfirbuga í dýraveiði, hleypr því at honum ok drepr hann; dysjar síðan líkit í snjófönn. Nú ferr hann heim um kveldit ok segir, at Breði hafi riðit frá honum á skóginn, -- "ok var hann senn ór augliti mér, ok veit ek ekki til hans." Skaði grunar sögn Siga ok getr, at vera munu svik hans ok mun Sigi hafa drepit hann, fær menn til at leita hans, ok lýkr svá leitinni, at þeir fundu hann í skafli einum, ok mælti Skaði, at þann skafl skyldi kalla Breðafönn heðan af, ok hafa menn nú þat eptir síðan ok kalla svá hverja fönn, er mikil er. Þá kemr upp, at Sigi hefir drepit þrællinn ok myrðan. Þá kalla þeir hann varg í véum, ok má hann nú eigi heima vera með feðr sínum. Óðinn fylgir honum nú af landi brott, svá langa leið, at stóru bar, ok eigi létti hann fyrr en hann kom honum til herskipa. Nú tekr Sigi at leggjast í hernað með þat lið, er faðir hans fekk honum, áðr þeir skildu, ok varð hann sigrsæll í hernaðinum. Ok svá kemr hans máli, at hann fekk herjat sér land ok ríki um síðir. Ok því næst fekk hann sér göfugt kvánfang, ok gerðist hann ríkr konungr ok mikill fyrir sér ok réð fyrir Húnalandi ok er inn mesti hermaðr. Hann á son við konu sinni, er hét Rerir. Hann vex þar upp með feðr sínum ok gerist brátt mikill vexti ok gerviligr.

II. KAPÍTULI

Nú gerist Sigi gamall maðr at aldri. Hann átti sér marga öfundarmenn, svá at um síðir réðu þeir á hendr honum, er hann trúði bezt, en þat váru bræðr konu hans. Þeir gera þá til hans, er hann varir sízt ok hann var fáliðr fyrir, ok bera hann ofrliði, ok á þeim fundi fell Sigi með hirð sinni allri. Sonr hans, Rerir, var ekki í þeim háska, ok fær hann sér mikit lið af vinum sínum ok landshöfðingjum, svá at hann eignaðist bæði land ok konungdóm eptir Siga, föður sinn. Ok nú er hann þykkist hafa fótum undir komizt í ríki sínu, þá minnist hann á þær sakir, er hann átti við móðurbræðr sína, er drepit höfðu föður hans, ok safnar konungr sér nú liði miklu ok ferr nú á hendr frændum sínum með þenna her, ok þykkja þeir fyrr gert hafa sakir við sik, þó at hann mæti lítills frændsemi þeira, ok svá gerir hann, fyrir því at eigi skilst hann fyrri við en hann hafði drepit alla föðurbana sína, þó at óskapliga væri fyrir alls sakir. Nú eignaðist hann lönd ok ríki ok fé. Gerist hann nú meiri fyrir sér en faðir hans.

Rerir fekk sér nú herfang mikit ok konu þá, er honum þótti við sitt hæfi, ok eru þau mjök lengi ásamt, ok eigu þau engan erfingja ok ekki barn. Þat hugnar þeim báðum illa, ok biðja þau goðin með miklum áhuga, at þau gæti sér barn. Þat er nú sagt, at Frigg heyrir bæn þeira ok segir Óðni, hvers þau biðja. Hann verðr eigi örþrífraða ok tekr óskmey sína, dóttur Hrímnis jötuns, ok fær í

hönd henni eitt epli ok biðr hana færa konungi. Hún tók við eplinu ok brá á sik krákuham ok flýgr til þess, er hún kemr þar, sem konungrinn er ok sat á haugi. Hún lét falla eplit í kné konunginum. Hann tók þat epli ok þóttist vita, hverju gegna mundi; gengr nú heim af hauginum ok til sinna manna ok kom á fund drottningar, ok etr þat epli sumt.

Þat er nú at segja, at drottning finnr þat brátt, at hún mundi vera með barni, ok ferr þessu fram langar stundir, at hún má eigi ala barnit. Þá kemr at því, at Rerir skal fara í leiðangr, sem siðvenja er til konunga, at friða land sitt. Í þessi ferð var þat til tíðenda, at Rerir tók sótt ok því næst bana ok ætlaði at sækja heim Óðin, ok þótti þat mörgum fýsiligt í þann tíma. Nú ferr inu sama fram um vanheilsu drottningar, at hún fær eigi alit barnit, ok þessu ferr fram sex vetr, at hún hefir þessa sótt. Nú finnr hún þat, at hún mun eigi lengi lifa, ok bað nú, at hana skyldi særa til barnsins, ok svá var gert sem hún bað. Þat var sveinbarn, ok sá sveinn var mikill vexti, þá er hann kom til, sem ván var at. Svá er sagt, at sjá sveinn kyssti móður sína, áðr hún dæi. Þessum er nú nafn gefit ok er kallaðr Völsungr. Hann var konungr yfir Húnalandi eptir föður sinn. Hann var snemma mikill ok sterkr ok áráðisfullr um þat, er mannaun þótti í ok karlmennska. Hann gerist inn mesti hermaðr ok sigrsæll í orrostum þeim, sem hann átti í herförum. Nú þá er hann var alroskinn at aldri, þá sendir Hrímnir honum Hljóð, dóttur sína, er fyrr er getit, þá er hún fór með eplit til Reris, föður Völsungs. Nú gengr hann at eiga hana, ok eru þau lengi ásamt, ok eru góðar samfarar þeira. Þau áttu tíu sonu ok eina dóttur. Inn elzti sonr þeira hét Sigmundr, en Signý dóttir. Þau vátu tvíburar, ok vátu þau fremst ok vænst um alla hluti barna Völsungs konungs, ok vátu þó allir miklir fyrir sér, sem lengi hefir uppi verit haft ok at ágætum gert verit, hversu Völsungar hafa verit ofrkappsmenn miklir ok hafa verit fyrir flestum mönnum, sem getit er í fornsögum, bæði um fróðleik ok íþróttir ok alls háttar kappgirni. Svá er sagt, at Völsungr konungr lét gera höll eina ágæta ok með þeim hætti, at ein eik mikil stóð í höllinni ok limar trésins með fögrum blómum stóðu út um ræfr hallarinnar, en leggrinn stóð niðr í höllina, ok kölluðu þeir þat barnstokk.

III. KAPÍTULI

Siggeirr hefir konungr heitit. Hann réð fyrir Gautlandi. Hann var ríkr konungr ok fjölmennr. Hann fór á fund Völsungs konungs, ok bað hann Signýjar til handa sér. Þessu tali tekr konungr vel ok svá synir hans, en hún sjálf var þessa ófús, biðr þó föður sinn ráða sem öðru því, sem til hennar tæki. En konunginum sýndist þat ráð at gifta hana, ok var hún föstnuð Siggeiri konungi. En þá er sjá veizla ok ráðahagr skal takast, skal Siggeirr konungr sækja veizluna til Völsungs konungs. Konungr bjóst við veizlunni eptir inum beztum föngum. Ok þá er þessi veizla var albúin, kómu þar boðsmenn Völsungs konungs ok svá Siggeirs konungs at nefndum degi, ok hefir Siggeirr konungr marga virðuliga menn með sér. Svá er sagt, at þar vátu miklir eldar gervir eptir endilangri höllinni, en nú stendr sjá inn mikli apaldr í miðri höllinni, sem fyrr var nefndr.

Nú er þess við getið, at þá er menn sátu við eldana um kveldit, at maðr einn gekk inn í höllina. Sá maðr er mönnum ókunnr at sýn. Sjá maðr hefir þess háttar búning, at hann hefir heklu flekkótta yfir sér. Sá maðr var berfætt ok hafði knýtt línbrókum at beini. Sá maðr hafði sverð í hendi ok gengr at barnstokkinum ok hött síðan á höfði. Hann var hár mjök ok eldiligr ok einsýnn. Hann bregðr sverðinu ok stingr því í stokkinn, svá at sverðit sökkr at hjöltum upp. Öllum mönnum fellust kveðjur við þenna mann. Þá tekr hann til orða ok mælti: "Sá, er þessu sverði bregðr ór stokkinum, þá skal sá þat þiggja at mér at gjöf, ok skal hann þat sjálfr sanna, at aldri bar hann betra sverð sér í hendi en þetta er." Eptir þetta gengr sjá inn gamli maðr út ór höllinni, ok veit engi, hvern hann er eða

hvert hann gengr. Nú standa þeir upp ok metast ekki við at taka sverðit. Þykkist sá bezt hafa, er fyrst nái. Síðan gengu til inir göfgustu menn fyrst, en þá hvern at öðrum. Engi kemr sá til, er nái, því at engan veg bifast, er þeir taka til. Nú kom til Sigmundur, sonr Völsungs konungs, ok tók ok brá sverðinu ór stokkinum, ok var sem laust lægi fyrir honum. Þetta vápn sýndist öllum svá gott, at engi þóttist sét hafa jafngott sverð, ok býðr Siggeirr honum at vega þrjú jafnvægi gulls. Sigmundur segir: "Þú máttir taka þetta sverð eigi síðr en ek, þar sem þat stóð, ef þér sæmði at bera, en nú fær þú þat aldri, er þat kom áðr í mína hönd, þótt þú bjóðir við allt þat gull, er þú átt." Siggeirr konungr reiddist við þessi orð ok þótti sér háðuliga svarat vera. En fyrir því, at honum var svá varit, at hann var undirhyggjumaðr mikill, þá lætr hann nú sem hann hirði ekki um þetta mál, en þat sama kveld hugði hann laun fyrir þetta, þau er síðar kómu fram.

IV. KAPÍTULI

Nú er þat at segja, at Siggeirr gengr í rekkju hjá Signýju þenna aptan. En næsta dag eptir þá var veðr gott. Þá segir Siggeirr konungr, at hann vill heim fara ok bíða eigi þess, er vindr yxi eða sjá gerir ófæran. Ekki er þess getit, at Völsungr konungr letti hann eða synir hans, allra helzt er hann sá, at hann vildi ekki annat en fara frá veizlunni. Nú mælti Signý við föður sinn: "Eigi vilda ek á brott fara með Siggeiri, ok eigi gerir hugr minn hlæja við honum, ok veit ek af framvísi minni ok af kynfylgju várri, at af þessu ráði stendr oss mikill ófagnaðr, ef eigi er skjótt brugðit þessum ráðahag." "Eigi skaltu þetta mæla, dóttir," sagði hann, "því at þat er skömm mikil bæði honum ok svá oss at brigða þessu við hann at saklausu, ok eigum vér þá engan trúnað undir honum né vingan, ef þessu er brugðit, ok mun hann gjalda illu oss, slíkt er hann má, ok samir þat eina at halda af várri hendi." Nú býst Siggeirr konungr til heimferðar. Ok áðr þeir fóru frá boðinu, þá bauð hann Völsungi konungi, mági sínum, til sín á Gautland ok sonum hans öllum með honum á þriggja mánaða fresti ok því öllu liði, sem hann vildi með sér hafa ok honum væri til vegsemdar. Vill nú Siggeirr konungr gjalda í því, þat er á skorti brúð laups gerðina fyrir þess sakir, er hann vildi eigi meir vera en eina nótt, ok er ekki þat siðr manna at gera svá. Nú heitr Völsungr konungr ferðinni ok koma á nefndum degi. Þá skiljast þeir mágar, ok ferr Siggeirr konungr heim með konu sína.

V. KAPÍTULI

Nú er at segja frá Völsungi konungi ok sonum hans, at þeir fara at ákveðinni stundu til Gautlands at boði Siggeirs konungs, mágs síns, ok hafa þrjú skip ór landi ok öll vel skipuð ok verða vel reiðfara ok koma skipum sínum við Gautland, en þat var síð um aptan. En þann sama aptan kom Signý, dóttir Völsungs konungs, ok kallar föður sinn á einmæli ok bræður sína, segir nú ætlan sína ok Siggeirs konungs, at hann hefir dregit saman óvígjan her, -- "ok ætlar at svíkja yðr. Nú bið ek yðr," segir hún, "at þér farið þegar aprt í yðart ríki ok fáid yðr lið sem mest ok farið hingat síðan ok hefnið yðar sjálfir ok gangið eigi í ófæru, því at eigi missi þér svika af honum, ef eigi taki þér þetta bragð, sem ek beiði yðr." Þá mælti Völsungr konungr: "Þat munu allar þjóðir at orðum gera, at ek mæltu eitt orð óborinn, ok strengdu ek þess heit, at ek skylda hvárki flýja eld né járn fyrir hræðslu sakir, ok svá hefi ek enn gert hér til, ok hví munda ek eigi efna þat á gamals aldri? Ok eigi skulu meyjar því bregða sonum mínum í leikum, at þeir hræðist bana sinn, því at eitt sinn skal hvern deyja, en engi má undan komast at deyja um sinn. Er þat mitt ráð, at vér flýjum hvergi ok gerum af várri hendi sem hreystiligast. Ek hefi barizt hundrað sinnum, ok hefi ek haft stundum meira lið, en

stundum minna, ok hefi ek jafnan sigr haft, ok eigi skal þat spyrjast, at ek flýja né friðar biðja."

Nú grætr Signý sárliga ok bað, at hún skyldi eigi koma til Siggeirs konungs. Völsungr konungr svarar: "Þú skalt at vísu fara heim til bónda þíns ok vera samt með honum, hversu sem með oss ferr." Nú gengr Signý heim, en þeir búa eptir um nóttina. Ok um myrgininn, þegar er dagar, þá biðr Völsungr konungr upp standa sína menn alla ok ganga á land upp ok búast við bardaga. Nú ganga þeir á land upp allir alvápnaðir, ok er eigi langt at bíða, áðr þar kemr Siggeirr konungr með allan sinn her, ok verðr þar in harðasta orrosta með þeim, ok eggjar konungr lið sitt til framgöngu sem harðligast, ok er svá sagt, at Völsungr konungr ok synir hans gengu átta sinnum í gegnum fylkingar Siggeirs konungs um daginn ok höggva á tvær hendr. Ok er þeir ætla enn svá at fara, þá fellr Völsungr konungr í miðri fylkingu sinni ok þar allt lið hans með honum nema synir hans tíu, því at miklu meira ofrefli var í móti en þeir mætti við standa. Nú eru synir hans allir teknir ok í bönd reknir ok á brott leiddir.

Signý varð vör við, at faðir hennar var drepinn, en bræðr hennar höndum teknir ok til bana ráðnir. Nú kallar hún Siggeir konung á einmæli. Nú mælti Signý: "Þess vil ek biðja þik, at þú látir eigi svá skjótt drepa bræðr mína ok látið þá heldr setja í stokk, ok kemr mér at því, sem mælt er, at unir auga, meðan á sér, ok því bið ek þeim eigi lengra, at ek ætla, at mér muni ekki tjóa." Þá svarar Siggeirr: "Ær ertu ok örvita, er þú biðr bræðrum þínum meira böls en þeir sé höggvnr en þó skal það veita þér, því at þess betr þykki mér, er þeir þola verra ok hafa lengri kvöl til bana."

Nú lætr hann svá gera sem hún bauð, ok var tekinn einn mikill stokkr ok felldr á fætr þeim tíu bræðrum í skógi einhvers staðar, ok sitja þeir nú þar þann dag allan til nætr. En at miðri nótt þá kom þar ylgr ein ór skógi gömul at þeim, er þeir sátu í stokkinum. Hún var bæði mikil ok illilig. Henni varð þat fyrir, at hún bítr einn þeira til bana. Siðan át hún þann upp allan. Eptir þat fór hún í brott. En eptir um morgininn þá sendi Signý mann til bræðra sinna, þann er hún trúði bezt, at vita, hvat títt sé. Ok er hann kemr aptr, segir hann henni, at dauðr sé einn þeira. Henni þótti þetta mikit, ef þeir skulu svá fara allir, en hún mátti ekki duga þeim.

Skjótt er þar frá at segja. Níu nætr í samt kom sjá in sama ylgr um miðnætti ok etr einn þeira senn til bana, unz allir eru dauðir, nema Sigmundr einn er eptir. Ok nú, áðr tíunda nótt kemr, sendir Signý trúnaðarmann sinn til Sigmundar, bróður síns, ok seldi í hönd honum hunang ok mælti, at hann skyldi ríða á andlit Sigmundar ok leggja í munn honum sumt. Nú ferr hann til Sigmundar ok gerir sem honum var boðit ok fór heim síðan. Um nóttina eptir þá kemr sú in sama ylgr at vanda sínum ok ætlaði at bíta hann til bana sem bræðr hans. En nú dregr hún veðrit af honum, þar sem hunangit var á riðit, ok sleikir andlit hans allt með tungu sér ok réttir síðan tunguna í munn honum. Hann lætr sér verða óbilt ok beit í tunguna ylginni. Hún bregðr við fast ok hnykkir at sér hart ok rak fætrna í stokkinn, svá at hann klofnaði allr í sundr, en hann helt svá fast, at tungan gekk ór ylginni upp í tungurótunum, ok fekk af því bana. En þat er sögn sumra manna, at sú in sama ylgr væri móðir Siggeirs konungs ok hafi hún brugðit á sik þessu líki fyrir tröllskapar sakir ok fjölkynngi.

VI. KAPÍTULI

Nú er Sigmundr lauss orðinn, en brotinn er stokkrinn, ok hefst Sigmundr þar nú við í skóginum. Enn sendir Signý at vita, hvat títt er eða hvárt Sigmundr lifir. En er þeir koma, þá segir hann þeim allan atburð hvé farit hafði með þeim ok ylginni. Nú fara þeir heim ok segja Signýju, hvat títt er. Fór hún nú ok hittir bróður sinn, ok taka þau þat ráð, at hann gerir þar jarðhús í skóginum, ok ferr nú því fram um hríð, at Signý leynir honum þar ok fær honum þat, er hann þurfti at hafa. En Siggeirr

konungr ætlar, at þeir sé allir dauðir Völsungar.

Siggeirr konungr átti tvá sonu við konu sinni, ok er frá því sagt, þá er inn ellri sonr hans er tíu vetra, at Signý sendir hann til móts við Sigmund, at hann skyldi veita honum lið, ef hann vildi nokkut leita við at hefna föður síns. Nú ferr sveinninn til skógarins ok kemr síð um aptaninn til jarðhúss Sigmundar, ok tekr hann við honum vel at hófi ok mælti, at hann skyldi gera til brauð þeira, "en ek mun sækja eldivið, -- ok selr í hönd honum einn mjölbelg, en hann ferr sjálfr at sækja viðinn. Ok er hann kemr aptr, þá hefir sveinninn ekki at gert um brauðgerðina. Nú spyr Sigmundr, hvárt búit sé brauðit. Hann segir: "Eigi þorða ek at taka mjölbelginn, fyrir því at þar lá nokkut kykt í mjölinu." Nú þykkist Sigmundr vita, at þessi sveinn mun eigi svá vel hugaðr, at hann vili hann með sér hafa. Nú er þau systkin finnast, segir Sigmundr, at hann þótti ekki manni at nær, þótt sveinninn væri hjá honum. Signý mælti: "Tak þú hann þá ok drep hann. Eigi þarf hann þá lengr at lifa." Ok svá gerði hann.

Nú líðr sjá vetr. Ok einum vetri síðar þá sendir Signý inn yngra son sinn á fund Sigmundar, ok þarf þar eigi sögu um at lengja, ok fór sem samt sé, at hann drap þenna svein at ráði Signýjar.

VII. KAPÍTULI

Þess er nú við getit eitthvert sinn, þá er Signý sat í skemmu sinni, at þar kom til hennar ein seiðkona fjölkunnig harla mjök. Þá talar Signý við hana: "Þat vilda ek," segir hún, "at vit skiptum hömum." Hún segir seiðkonan: "Þú skalt fyrir ráða." Ok nú gerir hún svá af sínum brögðum, at þær skipta litum, ok sezt seiðkonan nú í rúm Signýjar at ráði hennar ok ferr í rekkju hjá konungi um kveldit, ok ekki finnr hann, at eigi sé Signý hjá honum. Nú er þat frá Signýju at segja, at hún ferr til jarðhúss bróður síns ok biðr hann veita sér herbergi um nóttina, "því at ek hefi villzt á skóginum úti, ok veit ek eigi, hvar ek fer." Hann mælti, at hún skyldi þar vera, ok vildi eigi synja henni vistar, einni konu, ok þóttist vita, at eigi mundi hún svá launa honum góðan beina at segja til hans. Nú ferr hún í herbergi til hans, ok setjast til matar. Honum varð opt litit til hennar ok lízt konan væn ok fríð. En er þau eru mett, þá segir hann henni, at hann vill, at þau hafi eina rekkju um nóttina, en hún brýzt ekki við því, ok leggur hann hana hjá sér þrjár nætr samt. Eptir þat ferr hún heim ok hittir seiðkonuna ok bað, at þær skipti aptr litum, ok svá gerir hún.

Ok er fram liðu stundir, fæðir Signý sveinbarn. Sjá sveinn var Sinfjötli kallaðr. Ok er hann vex upp, er hann bæði mikill ok sterkr ok vænn at álitu ok mjök í ætt Völsunga ok er eigi allra tíu vetra, er hún sendir hann í jarðhúsit til Sigmundar. Hún hafði þá raun gert við ina fyrri sonu sína, áðr hún sendi þá til Sigmundar, at hún saumaði at höndum þeim með holdi ok skinni. Þeir þoldu illa ok krikstu um. Ok svá gerði hún Sinfjötla. Hann brást ekki við. Hún fló hann þá af kyrtlinum, svá at skinnit fylgdi ermumum. Hún kvað honum mundu sárt við verða. Hann segir: "Lítit mundi slíkt sárt þykkja Völsungi." Ok nú kemr sveinninn til Sigmundar. Þá bað Sigmundr hann knoða ór mjöli þeira, en hann vill sækja þeim eldivið, fær í hönd honum einn belg. Síðan ferr hann at viðinum. Ok er hann kom aptr, þá hafði Sinfjötli lokit at baka. Þá spurði Sigmundr, ef hann hafi nokkut fundit í mjölinu. "Eigi er mér grunlaust," sagði hann, "at eigi hafi í verit nokkut kykt í mjölinu, fyrst er ek tók at knoða, ok hér hefi ek með knoðat þat, er í var." Þá mælti Sigmundr ok hló við: "Eigi get ek þik hafa mat af þessu brauði í kveld, því at þar hefir þú knoðat með inn mesta eitrom." Sigmundr var svá mikill fyrir sér, at hann mátti eta eit, svá at hann skaðaði ekki, en Sinfjötla hlýddi þat, at eittr kæmi utan á hann, en eigi hlýddi honum at eta þat né drekka.

VIII. KAPÍTULI

Þat er nú at segja, at Sigmundi þykkir Sinfjötli of ungr til hefnda með sér ok vill nú fyrst venja hann með nokkut harðræði; fara nú um sumrum víða um skóga ok drepa menn til fjár sér. Sigmundi þykkir hann mjök í ætt Völsunga, ok þó hyggr hann, at hann sé sonr Siggeirs konungs, ok hyggr hann hafa illsku föður síns, en kapp Völsunga, ok ætlar hann eigi mjök frændrækinn, því at hann minnr opt Sigmund á sína harma ok eggjar mjök at drepa Siggeir konung. Nú er þat eitthvert sinn, at þeir fara enn á skóginn at afla sér fjár, en þeir finna eitt hús ok tvá menn sofandi í húsinu með digrum gullhringum. Þeir höfðu orðit fyrir ósköpum, því at úlfahamir hengu í húsinu yfir þeim. It tíunda hvert dægr máttu þeir komast ór hömunum. Þeir váru konungasynir. Þeir Sigmundr fóru í hamina ok máttu eigi ór komast, ok fylgdi sú náttúra, sem áðr var, létu ok vargsröddu. Þeir skildu báðir röddina.

Nú leggjast þeir ok á merkr, ok ferr sína leið hvárr þeira. Þeir gera þann mála með sér, at þeir skuli til hætta, þótt sjau menn sé, en eigi framar, en sá láta úlfsrödd, er fyrir ófriði yrði. "Bregðum nú eigi af þessu," segir Sigmundr, "því at þú ert ungr ok áræðisfullr. Munu menn gott hyggja til at veiða þik." Nú ferr sína leið hvárr þeira. Ok er þeir váru skildir, finnr Sigmundr sjau menn ok lætr úlfsröddu. Ok er Sinfjötli heyrir þat, ferr hann til þegar ok drepr alla. Þeir skiljast enn. Ok er Sinfjötli hefir eigi lengi farit um skóginn, finnr hann ellefu menn ok berst við þá, ok ferr svá, at hann drepr þá alla. Hann verðr ok sárr mjök, ferr undir eina eik, hvílist þar. Eigi beið hann Sigmundar lengi, ok fara báðir samt um hríð. Hann mælti til Sigmundar: "Þú þátt lið til at drepa sjau menn, en ek em barn at aldri hjá þér, ok kvadda ek eigi liðs at drepa ellefu menn." Sigmundr hleypr at honum svá hart, at hann stakar við ok fellr. Sigmundr bítr í barkann framan. Þann dag máttu þeir eigi komast ór úlfahömunum. Sigmundr leggr hann nú á bak sér ok berr heim í skálann, ok sat hann yfir honum, en bað tröll taka úlfhamina. Sigmundr sér einn dag, hvar hreysikettir tveir váru, ok bitr annarr í barkann öðrum, ok rann sá til skógar ok hefir eitt blað ok færir yfir sárit, ok sprettr upp hreysiköttrinn heill. Sigmundr gengr út ok sér, hvar hrafn flýgr með blaðit ok færði honum. Hann dregr þetta yfir sárit Sinfjötla, en hann sprettr upp þegar heill, sem hann hefði aldri sárr verit. Eptir þat fara þeir til jarðhúss ok eru þar, til þess er þeir skyldu fara ór úlfhömunum. Þá taka þeir ok brenna í eldi ok báðu engum at meini verða. Ok í þeim ósköpum unnu þeir mörg frægðarverk í ríki Siggeirs konungs. Ok er Sinfjötli er frumvaxti, þá þykkist Sigmundr hafa reynt hann mjök.

Nú líðr eigi langt, áðr Sigmundr vill leita til föðurhefnda, ef svá vildi takast. Ok nú fara þeir í brott frá jarðhúsinu einnhvern dag ok koma at bæ Siggeirs konungs síð um aptan ok ganga inn í forstofuna, þá er var fyrir höllinni, en þar váru inni ölker, ok leynast þar. Drottningin veit nú, hvar þeir eru, ok vill hitta þá. Ok er þau finnast, gera þau þat ráð, at þeir leitaði til föðurhefnda, er náttáði. Þau Signý ok konungr eigu tvau börn ung at aldri. Þau leika sér á gólfinu at gulli ok renna því eptir gólfinu hallarinnar ok hlaupa þar eptir. Ok einn gullhringr hrýtr utar í húsit, þar sem þeir Sigmundr eru, en sveinninn hleypr eptir at leita hringsins. Nú sér hann, hvar sitja tveir menn miklir ok grimmligir ok hafa síða hjálma ok hvítar brynjur. Nú hleypr hann í höllina innar fyrir föður sinn ok segir honum, hvat hann hefir sét. Nú grunar konungr, at vera munu svik við hann. Signý heyrir nú, hvat þeir segja. Hún stendr upp, tekr börnin bæði ok ferr utar í forstofuna til þeira ok mælti, at þeir skyldu þat vita, at þau hefði sagt til þeira, -- "ok ræð ek ykk, at þit drepið þau." Sigmundr segir: "Eigi vil ek drepa börn þín, þótt þau hafi sagt til mín." En Sinfjötli lét sér ekki feilast ok bregðr sverði ok drepr hvártveggja barnit ok kastar þeim innar í höllina fyrir Siggeir konung.

Konungr stendr nú upp ok heitr á menn at taka þá menn, er leynzt höfðu í forstofunni um kveldit. Nú hlaupa menn utar þangat ok vilja höndla þá, en þeir verja sik vel ok drengiliga, ok þykkist þá sá verst hafa lengi, er næst er. Ok um síðir verða þeir ofrliði bornir ok verða handteknir ok því næst í bönd reknir ok í fjötra settir, ok sitja þeir þar þá nótt alla.

Nú hyggr konungr at fyrir sér, hvern dauða hann skal fá þeim, þann er kenndi lengst. Ok er morginn kom, þá lætr konungr haug mikinn gera af grjóti ok torfi. Ok er þessi haugr er gerr, þá lét hann setja hellu mikla í miðjan hauginn, svá at annarr jaðarr hellunnar horfði upp, en annarr niðr. Hún var svá mikil, at hún tók tveggja vegna, svá at eigi mátti komast hjá henni. Nú lætr hann taka þá Sigmund ok Sinfjötla ok setja í hauginn sínum megin hvárn þeirra, fyrir því at honum þótti þeim þat verra at vera eigi báðum saman, en þó mátti heyra hvárr til annars. Ok er þeir váru at tyrfa hauginn, þá kemr Signý þar at ok hefir hálm í fangi sér ok kastar í hauginn til Sinfjötla ok biðr þrælana leyna konunginn þessu. Þeir já því, ok er þá lokit aptr hauginum. Ok er náttu tekr, þá mælti Sinfjötli til Sigmundar: "Ekki ætla ek okkr mat skorta um hríð. Hér hefir drottningin kastat fleski inn í hauginn ok vafit um utan hálm." Ok enn þreifar hann um fleskit ok finnr, at þar var stungit í sverði Sigmundar, ok kenndi at hjöltunum, er myrkt var í hauginum, ok segir Sigmundi. Þeir fagna því báðir. Nú skýtr Sinfjötli blóðreflinum fyrir ofan helluna ok dregr fast. Sverðit bítr helluna. Sigmundr tekr nú blóðrefilinn, ok ristur nú í milli sín helluna ok létta eigi, fyrr en lokit er at rista, sem kveðit er:

"Ristu af magni
mikla hellu
Sigmundr hjörvi
ok Sinfjötli."

Ok nú eru þeir lausir báðir saman í hauginum ok rista bæði grjót ok járn ok komast svá út ór hauginum. Þeir ganga nú heim til hallarinnar. Eru menn þá í svefni allir. Þeir bera við at höllinni ok leggja eld í viðinn, en þeir vakna við gufuna, er inni eru, ok þat, at höllin logar yfir þeim. Konungr spyr, hverir eldana gerði. "Hér eru vit Sinfjötli, systursonr minn," sagði Sigmundr, "ok ætlum vit nú, at þat skulir þú vita, at eigi eru allir Völsungar dauðir." Hann biðr systur sína út at ganga ok þiggja af honum góð metorð ok mikinn sóma ok vill svá bæta henni sína harma. Hún svarar: "Nú skaltu vita, hvárt ek hefi munat Siggeiri konungi dráp Völsungs konungs. Ek lét drepa börn okkur, er mér þóttu of sein til föðurhefnda, ok ek fór í skóg til þín í völuvíki, ok er Sinfjötli okkarr sonr. Hefir hann af því mikit kapp, at hann er bæði sonarsonr ok dóttursonr Völsungs konungs. Hefi ek þar til unnit alla hluti, at Siggeirr konungr skyldi bana fá. Hefi ek ok svá mikit til unnit, at fram kæmist hefndin, at mér er með engum kosti líft. Skal ek nú deyja með Siggeiri konungi lostig, er ek átta hann nauðig." Síðan kyssti hún Sigmund, bróður sinn, ok Sinfjötla ok gekk inn í eldinn ok bað þá vel fara. Síðan fekk hún þar bana með Siggeiri konungi ok allri hirð sinni.

Þeir frændr fá sér lið ok skipa, ok heldr Sigmundr til ættleifðar sinnar ok rekr ór landi þann konung, er þar hafði í setzt eptir Völsung konung. Sigmundr gerist nú ríkr konungr ok ágætr, vitr ok stórráðr. Hann átti þá konu, er Borghildr hét. Þau áttu tvá sonu. Hét Helgi annarr, en annarr Hámundr. Ok er Helgi var fæddr, kómu til nornir ok veittu honum formála ok mæltu, at hann skyldi verða allra konunga frægastr. Sigmundr var þá kominn frá orrostu ok gekk með einum lauki í móti syni sínum, ok hér með gefr hann honum Helga nafn ok þetta at nafnfesti: Hringstaði ok Sólfjöll ok

sverð, ok það hann vel fremjast ok verða í ætt Völsunga. Hann gerist stórlýndr ok vinsæll ok fyrir flestum mönnum öðrum at allri atgervi. Þat er sagt, at hann réðst í hernað, þá er hann var fimmtán vetra gamall. Var Helgi konungr yfir liðinu, en Sinfjötli var fenginn til með honum, ok réðu báðir liði.

IX. KAPÍTULI

Þat er sagt, at Helgi finnr þann konung í hernaði, er Hundingr hét. Hann var ríkr konungr ok fjölmennr ok réð fyrir löndum. Þar tekst orrosta með þeim, ok gengr Helgi fast fram, ok lýkst með því sjá bardagi, at Helgi fær sigr, en Hundingr konungr fellr ok mikill hluti liðs hans. Nú þykkir Helgi hafa vaxit mikit, er hann hefir fellt svá ríkan konung. Synir Hundings bjóða nú út her í mót Helga ok vilja hefna föður síns. Þeir eiga harða orrostu, ok gengr Helgi í gegnum fylkingar þeira bræðra ok sækir at merkjum sona Hundings konungs ok felldi þessa Hundings sonu: Álf ok Eyjólf, Hervarð ok Hagbarð, ok fekk hér ágætan sigr.

Ok er Helgi ferr frá orrostu, þá fann hann við skóg einn konur margar ok virðuligar sýnum, ok bar þó ein af öllum. Þær riðu með ágætligum búningi. Helgi spyr þá at nafni, er fyrir þeim var. En hún nefnist Sigrún ok kveðst vera dóttir Högna konungs. Helgi mælti: "Farið heim með oss, ok verið velkomnar." Þá segir konungsdóttir: "Annat starf liggr fyrir oss en drekka með þér." Helgi svarar: "Hvat er þat, konungsdóttir?" Hún svarar: "Högni konungr hefir heitit mik Höðbroddi, syni Granmars konungs, en ek hefi því heitit, at ek vil eigi eiga hann heldr en einn krákuunga. En þó mun þetta fram fara, nema þú bannir honum ok komir í mót honum með her ok nemir mik á brott, því at með engum konungi vilda ek heldr sætr búa en með þér." "Ver kát, konungsdóttir," sagði hann. "Fyrri skulum vit reyna hreysti okkar en þú sér honum gift, ok reyna skulum vit áðr, hvárr af öðrum berr, ok hér skal lífit á leggja."

Eptir þetta sendir Helgi menn með fégjöfum at stefna at sér mönnum ok stefnir öllu liðinu til Rauðabjarga. Beið Helgi þar til þess, er mikill flokkur kom til hans ór Heðinsey, ok þá kom til hans mikit lið ór Nörvasundum með fögrum skipum ok stórum. Helgi konungr kallar til sín skipstjórnarmann sinn, er Leifr hét, ok spurði, ef hann hefði talit lið þeira. En hann svarar: "Eigi er hægt at telja, herra, skip þau, er komin eru ór Nörvasundum. Eru á tólf þúsundir manna, ok er þó hálfu fleira annat." Þá mælti Helgi konungr, at þeir skyldu snúa á þann fjörð, er heitir Varinsfjörðr, ok svá gerðu þeir. Nú gerði at þeim storm mikinn ok svá stóran sjó, at því var líkast at heyra, er bylgjur gnúðu á borðunum, sem þá er björgum lysti saman. Helgi bað þá ekki óttast ok eigi svipta seglunum, heldr setja hvert hæra en áðr. Þá var við sjálft, at yfir mundi ganga, áðr þeir kæmi at landi. Þá kom þar Sigrún, dóttir Högna konungs, af landi ofan með miklu liði ok snýr þeim í góða höfn, er heitir at Gnípalundi.

Þessi tíðendi sá landsmenn, ok kom af landi ofan bróðir Höðbrodds konungs, er þar réð fyrir, er heitir at Svarinshaugi. Hann kallar á þá ok spyr, hverr stýrði inu mikla liði. Sinfjötli stendr upp ok hefir hjálm á höfði skyggðan sem gler ok brynju hvíta sem snjó, spjót í hendi með ágætligu merki ok gullrenndan skjöld fyrir sér. Sá kunnir at mæla við konunga: "Seg svá, at þú hefir gefit svínum ok hundum ok þú finnr konu þína, at hér eru komnir Völsungar, ok mun hér hittast í liðinu Helgi konungr, ef Höðbroddr vill finna hann, ok er þat hans gaman at berjast með frama, meðan þú kyssir ambáttir við eld." Granmarr svarar: "Eigi muntu kunna margt virðuligt mæla ok forn minni at segja, er þú lýgr á höfðingja. Mun hitt sannara, at þú munt lengi hafa fæðzt á mörkum úti við vargamat ok drepit bræðr þína, ok er kynligt, er þú þorir at koma í her með góðum mönnum, er margt kalt hræ

hefir sogit til blóðs." Sinfjötli svarar: "Eigi muntu glöggt muna nú, er þú vart völvan í Varinsey ok kvaðst vilja mann eiga ok kaust mik til þess embættis at vera þinn maðr. En síðan vartu valkyrja í Ásgarði, ok var við sjálft, at allir mundu berjast fyrir þínar sakar, ok ek gat við þér níu varga á Láganesi, ok var ek faðir allra." Granmarr svarar: "Margt kanntu ljúga. Ek hygg, at engis faðir mættir þú vera, síðan þú vart geldr af dætrum jötunsins á Þrasnesi, ok ertu stjúpsonr Siggeirs konungs ok látt á mörkum úti með vörgum, ok kómu þér öll óhöpp senn at hendi. Þú drapt bræðr þína ok gerðir þik at illu kunnan." Sinfjötli svarar: "Hvárt mantu þat, er þú vart merrin með hestinum Grana, ok reið ek þér á skeið á Brávellu? Síðan vartu geitasveinn Gaulnis jötuns." Granmarr segir: "Fyrri vilda ek seðja fugla á hræi þínu en deila við þik lengr." Þá mælti Helgi konungr: "Betra væri ykkur ok meira snjallræði at berjast en mæla slíkt, er skömm er at heyra, ok ekki eru Granmars synir vinir mínir, en þó eru þeir harðir menn." Granmarr ríðr nú í brott ok til fundar við Höðbrodd konung, þar sem heita Sólfjöll. Hestar þeira heita Sveipuðr ok Sveggjuðr. Þeir mættust í borgarhliði ok segja honum hersögu. Höðbroddr konungr var í brynju ok hafði hjálm á höfði. Hann spyr, hverir þar væri, -- "eða hví eru þér svá reiðuligir?" Granmarr segir: "Hér eru komnir Völsungar ok hafa tólf þúsundir manna við land ok sjau þúsundir við ey þá, er Sök heitir, en þar, sem heitir fyrir Grindum, er þó mestr fjöldi, ok hygg ek nú, at Helgi muni nú berjast vilja." Konungr segir: "Gerum þá boð um allt vart ríki ok sækjum í mót þeim. Siti sá engi heima, er berjast vill. Sendum orð Hrings sonum ok Högna konungi ok Álfi inum gamla. Þeir eru bardagamenn miklir." Fundust þeir þar, er heitir Frekasteinn, ok tókst þar hörð orrosta. Helgi gengr fram í gegnum fylkingar. Þar varð mikit mannfall. Þá sá þeir skjaldmeyjaflokk mikinn, svá sem í loga sæi. Þar var Sigrún konungsdóttir. Helgi konungr sótti í mót Höðbroddi konungi ok fellir hann undir merkjum. Þá mælti Sigrún: "Haf þökk fyrir þetta þrekvirkni. Skipt mun nú löndum. Er mér þetta mikill tímadr, ok muntu fá af þessu veg ok ágæti, er þú hefir svá ríkan konung felldan." Þat ríki tók Helgi konungr ok dvaldist þar lengi ok fekk Sigrúnar ok gerðist frægr konungr ok ágætr, ok er hann hér ekki síðan við þessa sögu.

X. KAPÍTULI

Völsungar fara nú heim ok hafa enn mikit aukit sitt agæti. Sinfjötli leggst nú í hernað af nýju. Hann sér eina fagra konu ok girnist mjök at fá hennar. Þeirar konu bað ok bróðir Borghildar, er átti Sigmundr konungr. Þeir þreyta þetta mál með orrostu, ok fellir Sinfjötli þenna konung. Hann herjar nú víða ok á margar orrostur ok hefir ávallt sigr. Gerist hann manna frægstr ok ágætastr ok kemur heim um haustit með mörgum skipum ok miklu fé. Hann segir feðr sínum tíðendin, en hann segir drotningu. Hún biðr Sinfjötla fara brott ór ríkinu ok læzt eigi vilja sjá hann. Sigmundr kveðst eigi láta hann í brott fara ok býðr at bæta henni með gulli ok miklu fé, þótt hann hefði engan fyrri bætt mann, kvað engi frama at sakast við konur. Hún má nú þessu eigi á leið koma. Hún mælti: "Þér skuluð ráða, herra, þat samir." Hún gerir nú erfi bróður síns með ráði konungs, býr nú þessa veizlu með inum beztum föngum ok bauð þangat mörgu stórmenni. Borghildr bar mönnum drykk. Hún kemr fyrir Sinfjötla með miklu horni. Hún mælti: "Drekk nú, stjúpsonr." Hann tók við ok sá í hornit ok mælti: "Görótr er drykkinn." Sigmundr mælti: "Fá mér þá." Hann drakk af. Drotningin mælti: "Hví skulu aðrir menn drekka fyrir þik öl?" Hún kom í annat sinn með hornit: "Drekk nú," ok frýði honum með mörgum orðum. Hann tekr við horninu ok mælti: "Flærðr er drykkinn." Sigmundr mælti: "Fá mér þá." It þriðja sinn kom hún ok bað hann drekka af, ef hann hefði hug Völsunga. Sinfjötli tók við horninu ok mælti: "Eitr er í drykknum." Sigmundr svarar: "Lát grön síá, sonr,"

sagði hann. Þá var konungr drukkinn mjök, ok því sagði hann svá. Sinfjötli drekkur ok fellr þegar niðr. Sigmundur ríss upp ok gekk harmr sinn nær bana ok tók líkit í fang sér ok ferr til skógar ok kom loks at einum firði. Þar sá hann mann á einum báti litlum. Sá maðr spyr, ef hann vildi þiggja at honum far yfir fjörðinn. Hann játtar því. Skipit var svá lítit, at þat bar þá eigi, ok var líkit fyrst flutt, en Sigmundur gekk með firðinum. Ok því næst hvarf Sigmundi skipit ok svá maðrinn. Ok eptir þat snýr Sigmundur heim, rekr nú í brott drottningina, ok litlu síðar dó hún. Sigmundur konungr ræðr nú enn ríki sínu ok þykkir verit hafa inn mesti kappi ok konungr í fornum sið.

XI. KAPÍTULI

Eylimi hefir konungr heitit, ríkr ok ágætr. Dóttir hans hét Hjördís, allra kvenna vænst ok vitrust. Ok þat spyr Sigmundur konungr, at hún var við hans æði eða engi ella. Sigmundur sækir heim Eylima konung. Hann gerir veizlu í mót honum mikla, ef hann hefði eigi herferð þangat. Fara nú boð þeira í milli, at með vinsemd var nú farit, en eigi með herskap. Veizla þessi var ger með inum beztum föngum ok með miklu fjölmenni. Sigmundi konungi var hvarvetna sett torg ok annarr farargreiði; koma nú til veizlu, ok skipa báðir konungar eina höll. Þar var ok kominn Lyngvi konungr, sonr Hundings konungs, ok vill hann ok mægjast við Eylima konung. Hann þykkist sjá, at þeir munu eigi hafa eitt erendi, þykkist ok vita, at ófriðar mun af þeim ván, er eigi fær. Nú mælti konungr við dóttur sína: "Þú ert vitr kona, en ek hefi þat mælt, at þú skalt þér mann kjósa. Kjós nú um tvá konunga, ok er þat mitt ráð hér um, sem þitt er". Hún svarar: "Vant sýnist mér þetta mál, en þó kýs ek þann konung, er frægstr er, en þat er Sigmundur konungr, þótt hann sé mjök aldri orpinn. Ok var hún honum gefin, en Lyngvi konungr fór í brott. Sigmundur kvángaðist ok fekk Hjördísar. Var þar annan dag öðrum betr veitt eða með meira kappi.

Eptir þat fór Sigmundur konungr heim í Húnaland ok Eylimi konungr, mágr hans, við honum ok gætir nú ríkis síns. En Lyngvi konungr ok bræðr hans safna nú her at sér ok fara nú á hendr Sigmundi konungi, því at þeir höfðu jafnan minna hlut ór málum, þótt þetta biti nú fyrir. Vilja þeir nú fyrir koma kappi Völsunga; koma nú í Húnaland ok senda Sigmundi konungi orð ok vilja eigi stelast á hann, en þykkjast vita, at hann mun eigi flýja. Sigmundur konungr kveðst koma mundu til orrostu. Hann dró saman her, en Hjördísi var ekit til skógar við eina ambátt, ok mikit fé fór með þeim. Hún var þar, meðan þeir börðust. Víkingar hljópu frá skipum við óvígjan her. Sigmundur konungr ok Eylimi settu upp merki sín, ok var þá blásit í lúðra. Sigmundur konungr lætr nú við kveða sitt horn, er faðir hans hafði átt, ok eggjar sína menn. Hafði Sigmundur lið miklu minna. Tekst þar nú hörð orrosta, ok þótt Sigmundur væri gamall, þá barðist hann nú hart ok var jafnan fremstr sinna manna. Helzt hvárki við honum skjöldr né brynja, ok gekk hann jafnan í gegnum lið óvina sinna á þeim degi, ok engi mátti sjá, hversu fara mundi þeira í millum. Margt spjót var þar á lopti ok örvar. En svá hlífðu honum hans spádísir, at hann varð ekki sárr, ok engi kunni töl, hversu margr maðr fell fyrir honum. Hann hafði báðar hendr blóðgar til axlar. Ok er orrosta hafði staðit um hríð, þá kom maðr í bardagann með síðan hött ok heklu blá. Hann hafði eitt auga ok geir í hendi. Þessi maðr kom á mót Sigmundi konungi ok brá upp geirinum fyrir hann. Ok er Sigmundur konungr hjó fast, kom sverðit í geirinn ok brast í sundr í tvá hluti. Síðan sneri mannfallinu, ok váru Sigmundi konungi horfin heill, ok fell mjök liðit fyrir honum. Konungrinn hlífði sér ekki ok eggjar mjög liðit. Nú er sem mælt, at eigi má við margnum. Í þessari orrostu fell Sigmundur konungr ok Eylimi konungr, mágr hans, í öndverðri fylkingu ok mestr hluti liðs hans.

XII. KAPÍTULI

Lyngvi konungr sækir nú til konungsbæjarins ok ætlar að taka þar konungsdóttur, en þat brást honum. Fekk hann þar hvárki konu né fé. Hann ferr nú yfir landit ok skipar þar sínum mönnum ríkit; þykkist nú hafa drepit alla ætt Völsunga ok ætlar þá eigi munu þurfa at óttast heðan frá. Hjördís gekk í valinn eptir orrostuna um nóttina ok kom at þar, sem Sigmundur konungr lá, ok spyrr, ef hann væri græðandi. En hann svarar: "Margr lifnar ór litlum vánum, en horfin eru mér heill, svá at ek vil eigi láta græða mik. Vill Óðinn ekki, at vér bregðum sverði, síðan er nú brotnaði. Hefi ek haft orrostur, meðan honum líkaði." Hún mælti: "Einkis þætti mér ávant, ef þú yrðir græddr ok hefndir föður míns." Konungr segir: "Öðrum er þat ætlat. Þú ferr með sveinbarn ok fæð þat vel ok vandliga, ok mun sá sveinn ágætr ok fremstr af várri ætt. Varðveit ok vel sverðsbrotin. Þar af má gera gott sverð, er heita mun Gramr ok sonr okkarr mun bera ok þar mörg stórverk með vinna, þau er aldri munu fyrnast, ok hans nafn mun uppi, meðan veröldin stendr. Uni nú við þat, en mik mæða sár ok ek mun nú vitja frænda várra framgenginna". Hjördís sitr nú yfir honum, unz hann deyr, ok þá lýsir af degi. Hún sér, at mörg skip eru komin við land. Hún mælti til ambáttarinnar: "Vit skulum skipta klæðum, ok skaltu nefnast nafni mínu, ok segst konungsdóttir". Ok þær gera svá. Víkingar geta at líta mikit mannfal ok svá, hvar konurnar fóru til skógar, skilja, at stórtíðendum mun gegna, ok hlaupa af skipum. En fyrir þessu liði réð Álfr, sonr Hjalpreks konungs af Danmörk. Hann hafði farit fyrir land fram með her sínum; koma nú í valinn. Þar sjá þeir mikit mannfal. Konungrinn biðr nú at leita at konunum, ok svá gerðu þeir. Hann spyrr, hverjar þær væri, en þar skiptir eigi at líkendum til. Ambáttin hefir svör fyrir þeim ok segir fall Sigmundar konungs ok Eylima konungs ok margs annars stórmennis ok svá, hverir gert hafa. Konungr spurði, hvort þær vissi, hvar fé konungs væri fólgt. Ambáttin svarar: "Meiri ván, at vér vitim", ok vísar til fjárins. Ok finna þeir auð mikinn, svá at eigi þóttust menn sét hafa jafnmikit saman koma í einn stað eða fleiri gersimar; bera til skipa Álfs konungs. Hjördís fylgdi honum ok svá ambáttin. Hann ferr nú heim í ríki sitt, en lætr, at þar sé fallnir þeir konungar, er frægstir váru. Konungr sezt við stjórn, en þær sátu í fyrirrúmi á skipinu. Hann á tal við þær ok leggr virðing á ræður þeira.

Konungr kom heim í ríki sitt við miklu fé. Álfr var manna gerviligastr. Ok er þau hafa skamma stund heima verit, spyrr drottningin Álf, son sinn: "Hví hefir in fegri kona færi hringa eða verra búnað, ok virðist mér, at sú muni æðri, er þér hafið minna yfir látit?" Hann svarar: "Grunat hefir mik þat, at eigi sé ambáttarmót á henni, ok þá er vér fundumst, þá tókst henni vel at fagna tignum mönnum, ok hér til skal gera eina raun." Þat er nú eitt sinn við drykkju, at konungr sezt á tal við þær ok mælti: "Hvat hafi þér at marki um dægfar, þá er nótt eldir, ef þér sjáið eigi himintungl?" Hún svarar: "Þat mark höfum vér hér til, at ek var því vön í æsku at drekka mjök í óttu, ok er ek lét af því, vöknuðu vér eptir því síðan, ok er þat mitt mark." Konungr brosti at ok mælti: "Illa var konungsdóttir vönd." Hann hittir þá Hjördísi ok spyrr hana slíks ins sama. Hún svarar honum: "Faðir minn gaf mér eitt gull lítit við náttúru. Þat kólnar í óttu á fingri mér. Þat er mitt mark hér um". Konungr svarar: "Gnótt var þar gulls, er ambáttir báru, ok munu þér ærit lengi leynzt hafa fyrir mér, ok svá munda ek til þín gert hafa sem vit værim eins konungs börn bæði, þótt þú hefðir þetta sagt, ok enn skal gera verðleikum betr við þik, því at þú skalt vera mín kona, ok skal ek gjalda mund við þér, þá er þú hefir barn getit." Hún svarar ok segir allt it sanna um sitt ráð. Er hún þar nú í miklum sóma ok þykkir in virðuligasta kona.

XIII. KAPÍTULI

Þat er nú sagt, at Hjördís fæðir sveinbarn, ok er sveinninn færðr Hjálpreki konungi. Konungrinn varð glaðr við, er hann sá þau in hvössu augu, er hann bar í höfði, ok sagði hann engum mundu líkan verða eða samjafnan, ok var hann vatni ausinn með Sigurðar nafni. Frá honum segja allir eitt, at um atferð ok vöxt var engi hans maki. Hann var þar fæddr með Hjálpreki konungi af mikilli ást. Ok þá er nefndir eru allir inir ágæztu menn ok konungar í fornsögum, þá skal Sigurðr fyrir ganga um afl ok atgervi, kapp ok hreysti, er hann hefir haft um hvern mann fram annarra í norðrálfu heimsins. Sigurðr óx þar upp með Hjálpreki, ok unni hvert barn honum. Hann fastnaði Álfri konungi Hjördísi ok mælti henni mund.

Reginn hét fóstri Sigurðar ok var Hreiðmars son. Hann kenndi honum íþróttir, tafl ok rúnar ok tungur margar at mæla, sem þá var títt konungasonum, ok marga hluti aðra. Eitt sinn spurði Reginn Sigurð, er þeir váru báðir saman, ef hann vissi, hversu mikit fé faðir hans hefði átt eða hverir þat varðveittu. Sigurðr svarar ok segir, at konungar varðveittu. Reginn mælti: "Trúir þú þeim allvel?" Sigurðr svarar: "Þat samir, at þeir varðveiti, þar til er oss hallkvæmist, því at þeir kunnu betr at gæta en ek." Annat sinni kemr Reginn at máli við Sigurð ok mælti: "Kynligt er þat, er þú vilt vera hestasveinn konunga eða fara sem hlauparar". Sigurðr svarar: "Eigi er þat, því at vér ráðum öllu með þeim. Er oss ok heimilt þat, er vér viljum hafa." Reginn mælti: "Bið hann gefa þér einn hest." Sigurðr svarar: "Þegar mun þat, er ek vil." Sigurðr hittir nú konunga. Þá mælti konungr við Sigurð: "Hvat viltu af oss þiggja?" Sigurðr svarar: "Einn hest viljum vér þiggja oss til skemmtanar." Konungrinn mælti: "Kjós þér sjálfr hest ok slíkt, er þú vill hafa af várri eigu." Annan dag eptir fór Sigurðr til skógar ok mætir einum gömlum manni með síðu skeggi. Sá var honum ókunnigr. Hann spyr, hvert Sigurðr skyldi fara. Hann svarar: "Hest skyldum vér kjósa. Ráð um með oss." Hann mælti: "Förum ok rekum til árinna, er Busiltjörn heitir." Þeir reka hrossin út á djúp árinna, ok leggjast at landi nema einn hestr. Hann tók Sigurðr. Hann var grár at lit ok ungr at aldri, mikill vexti ok vænn. Engi hafði honum á bak komit. Skeggmaðrinn mælti: "Þessi hestr er kominn frá Sleipni, ok skal hann vandliga upp fæða, því at hann verðr hverjum hesti betri." Maðrinn hverfr þá. Sigurðr kallar hestinn Grana, ok hefir sá hestr beztr verit. Óðinn hafði hann hittan. Enn mælti Reginn til Sigurðar: "Oflítit fé eigu þér. Þat harmar oss, er þér hlaupið sem þorpara sveinar, en ek veit mikla féván at segja þér, ok er þat meiri ván, at þat sé sómi at sækja ok virðing, ef þú næðir." Sigurðr spyr, hvar væri eða hverr varðveitti. Reginn svarar: "Sá heitir Fáfni, er hér liggr skammt heðan á brott. Þat heitir Gnitahiðr. Ok er þú kemr þar, þá muntu þat mæla: Aldri sátu meira fé í gulli í einum stað, ok eigi þarftu meira, þótt þú verðir allra konunga ellstr ok frægstr." Sigurðr svarar: "Kann ek kyn þessa orms, þótt vér séum ungir, ok hefi ek spurt, at engi þorir at koma á mót honum fyrir vaxtar sakir ok illsku." Reginn svarar: "Þat er ekki. Sá vöxtr er eptir hætti lyngorma, ok er gert af miklu meira en er, ok svá mundi þótt hafa inum fyrrum frændum þínum. Ok þótt Völsunga ætt sé at þér, þá mun þú eigi hafa þeira skaplyndi, er fyrst eru taldir til alls frama." Sigurðr svarar: "Vera má, at eigi höfum vér mikit af þeira kappi eða snilld, en eigi berr nauðsyn til at frýja oss, er vér erum enn lítt af barnsaldri. Eða hví eggjar þú þessa svá mjök?" Reginn svarar: "Saga er til þess, ok mun ek segja þér." Sigurðr mælti: "Lát mik heyra."

XIV. KAPÍTULI

"Þat er upphaf sögu þessar, at Hreiðmarr hét faðir minn, mikill ok auðigr. Sonr hans hét Fáfni, en

annarr hét Otr ok var ek inn þriði, ok var ek minnstr fyrir mér um atgervi ok yfirlát. Kunna ek af járnri gera ok af silfri ok gulli, ok hverjum hlut gerða ek nokkut nýtt. Otr, bróðir minn, hafði aðra iðn ok náttúru. Hann var veiðimaðr mikill ok um fram aðra menn ok var í otrs líki um daga ok var jafnan í ánni ok bar upp fiska með munni sér. Veiðiföngin færði hann feðr sínum, ok var honum þat mikill styrkr. Mjök hefir hann otrs líki á sér, kom síð heim ok át blundandi ok einn saman, því at hann mátti eigi sjá, at þyrri. Fáfnir var miklu mestr ok grimmastr ok vildi sitt eitt kalla láta allt þat, er var.

Einn dvergr hét Andvari," segir Reginn. "Hann var jafnan í forsinum, er Andvarafors heitir, í geddu líki ok fekk sér þar matar, því at þar var fjöldi fiska í þeim forsi. Otr, bróðir minn, fór jafnan í þenna fors ok bar upp fiska í munni sér ok lagði einn senn á land. Óðinn, Loki, Hænir fóru leiðar sinnar ok kómu til Andvarafors. Otr hafði þá tekit einn lax ok át blundandi á árbakkanum. Loki tók einn stein ok laust otrinn til bana. Æsir þóttust mjök heppnir af veiði sinni ok flógu belg af otrinum. Þat kveld kómu þeir til Hreiðmars ok sýndu honum veiðina. Þá tóku vér þá höndum ok sögðum á þá gjald ok fjörlausn, at þeir fylldi belginn af gulli ok hylði hann utan með rauðu gulli. Þá sendu þeir Loka at afla gullsins. Hann kom til Ránar ok fekk net hennar, fór þá til Andvarafors ok kastaði netinu fyrir gedduna, en hún hljóp í netit. Þá mælti Loki:

"Hvat er þat fiska,
er rinnr flóði í,
kannat sér við víti varask?
Höfuð þitt leystu
helju ór
ok finn mér lindar loga."

"Andvari ek heiti,
Óinn hét minn faðir,
margan hefi ek fors of farit.
Aumlig norn
skóp oss í árdaga,
at ek skylda í vatni vaða."

Loki sér gull þat, er Andvari átti. En er hann hafði fram reitt gullit, þá hafði hann eptir einn hring, ok tók Loki hann af honum. Dvergrinn gekk í steininn ok mælti, at hverjum skyldi at bana verða, er þann gullhring ætti ok svá allt gullit. Æsirnir reiddu Hreiðmari féit ok tráðu upp otrbelginn ok settu á færtr. Þá skyldu Æsirnir hlaða upp hjá gullinu ok hylja utan. En er þat var gert, þá gekk Hreiðmarr fram ok sá eitt granahár ok bað hylja. Þá dró Óðinn hringinn af hendi sér, Andvaranaut, ok huldi hárit. Þá kvað Loki:

"Gull er þér nú reitt,
en þú gjöld hefir
mikil míns höfuðs.
Syni þínum verðrat
sæla sköpuð,
þat er ykkarr beggja bani."

Síðan drap Fáfni föður sinn," segir Reginn, "ok myrði hann, ok náða ek engu af fénu. Hann gerðist svá illr, at hann lagðist út ok unni engum at njóta fjárins nema sér ok varð síðan at inum versta ormi ok liggir nú á því fé. Síðan fór ek til konungs, ok gerðumst ek smiðr hans. Ok er þessi ræða til minnar sögu, at ek missi föðurarfsins ok bróðurgjaldanna. Gullit er síðan kallat otrsgjöld ok hér dæmi af tekin." Sigurðr svarar: "Mikit hefir þú látit, ok stórrillir hafa þínir frændr verit. Ger nú eitt sverð af þínum hagleik, þat er ekki sé jafngott gert ok ek mega vinna stórverk, ef hugr dugir, ef þú vilt, at ek drepa þenna inn mikla dreka." Reginn segir: "Þat geri ek með trausti, ok muntu mega drepa Fáfni með því sverði."

XV. KAPÍTULI

Reginn gerir nú eitt sverð ok fær í hönd Sigurði. Hann tók við sverðinu ok mælti: "Þetta er þitt smíði, Reginn," ok höggr í steðjann, ok brotnaði sverðit. Hann kastar brandinum ok bað hann smíða annat betra. Reginn gerir annat sverð ok fær Sigurði. Hann leit á. "Þetta mun þér líka, en vant mun yðr at smíða." Sigurðr reynir þetta sverð ok brýtr sem it fyrra. Þá mælti Sigurðr til Regins: "Þú munt líkr vera inum fyrrum frændum þínum ok vera ótrúr." Gekk nú til móður sinnar. Hún fagnar honum vel; talast nú við ok drekka. Þá mælti Sigurðr: "Hvárt höfum vér rétt til spurt, at Sigmundr konungr seldi yðr sverðit Gram í tveim hlutum?" Hún svarar: "Satt er þat." Sigurðr mælti: "Fá mér í hönd, ek vil hafa." Hún kvað hann líkligan til frama ok fær honum sverðit.

Sigurðr hittir nú Regin ok bað hann þar gera af sverð eptir efnum. Reginn reiddist ok gekk til smiðju með sverðsbrotin ok þykkir Sigurðr framgjarn um smíðina. Reginn gerir nú eitt sverð. Ok er hann bar ór aflinum, sýndist smiðjusveinum sem eldar brynni ór eggjunum; biðr nú Sigurðr við taka sverðinu ok kveðst eigi kunna sverð at gera, ef þetta bilar. Sigurðr hjó í steðjann ok klauf niðr í fótinn, ok brast eigi né brotnaði. Hann lofaði sverðit mjök ok fór til árinna með ullarlagð ok kastar í gegn straumi, ok tók í sundr, er hann brá við sverðinu. Gekk Sigurðr þá glaðr heim. Reginn mælti: "Efna muni þér heit yður nú, er ek hefi gert sverðit, ok hitta Fáfni." Sigurðr svarar: "Efna munu vér ok þó annat fyrr, at hefna föður míns."

Sigurðr varð því ástsælli, sem hann var ellri, af öllu fólki, svá at hvert barn unni honum hugástum.

XVI. KAPÍTULI

Grípir hét maðr ok var móðurbróðir Sigurðar. En litlu síðar en sverðit var gert, fór hann á fund Grípis, því at hann var framvís ok vissi fyrir örlög manna. Sigurðr leitar eptir, hversu ganga mun ævi hans. En hann var þó lengi fyrir ok sagði þó loksins við ákafliga bæn Sigurðar öll forlög hans, eptir því sem eptir gekk síðan. Ok þá er Grípir hafði þessa hluti sagða, sem hann beiddi, þá reið hann heim. Ok brátt eptir þat finnast þeir Reginn. Þá mælti hann: "Drep Fáfni, sem þér hétuð." Sigurðr svarar: "Gera skal þat ok þó annat fyrr, at hefna Sigmundar konungs ok annarra frænda várra, er þar fellu í þeiri orrostu."

XVII. KAPÍTULI

Nú hittir Sigurðr konunga ok mælti til þeira: "Hér höfum vér verit um hríð, ok eigum vér yðr ástsemd at launa ok mikla virðing. En nú viljum vér ór landi fara ok finna Hundings sonu, ok vilda

ek, at þeir vissi, at Völsungar væri eigi allir dauðir. Viljum vér hafa þar til yðarn styrk." Konungar kváðust allt vilja til fá, þat er hann beiddist.

Er nú búit lið mikit ok allt vandat sem mest, skip ok allr herbúnaðr, svá at hans ferð væri þá vegligri en áðr. Sigurðr stýrir dreka þeim, er mestr var ok agætligastr. Segl þeira váru mjök vönduð ok ítarlig at sjá. Sigla þeir nú góðan byr. Ok er fá dægr váru liðin, þá kom á veðr mikit með stormi, en svá var sjárinn sem í roðru sæi. Eigi bað Sigurðr svipta seglunum, þótt rifnuðu, heldr bað hann hæra setja en áðr. Ok er þeir sigldu fram fyrir bergnös nokkura, þá kallaði maðr upp á skipit ok spyr, hvern fyrir liðinu eigi at ráða. Honum var sagt, at þar var höfðingi Sigurðr Sigmundarson, er nú er frægstr ungra manna. Maðrinn svarar: "Allir segja þar eitt frá honum, at eigi megi konungasynir jafnast við hann. Vilda ek, at þér felldið seglin á nokkuru skipinu ok tæki þér við mér." Þeir spurðu hann at nafni. Hann svarar:

"Hnikar hétu mik,
þá er ek Hugin gladda,
Völsungr ungi,
ok vegit hafða.
Nú máttu kalla
karl af bjargi
Feng eða Fjölmi.
Far vil ek þiggja."

Þeir viku at landi ok tóku karl á skip sín. Þá tók af veðrit, ok fara, unz þeir koma at landi í ríki Hundings sona. Þá hvarf Fjölmi. Þeir láta þegar geisa eld ok járn, drepa menn, en brenna byggðina ok eyða þar, sem þeir fara. Stökkr fjöldi undan á fund Lyngva konungs ok segja, at herr er kominn í landit ok ferr með meira geysingi en dæmi finnist til; kváðu Hundings sonu eigi langsýna, þá er þeir sögðust eigi mundu hræðast Völsunga, -- "en nú stýrir þessum her Sigurðr Sigmundarson." Lyngvi konungr lætr nú fara um allt sitt ríki herboð; vill eigi á flóttu leggjast, stefnir til sín öllum þeim mönnum, er honum vilja lið veita; kemr nú á mót Sigurði með allmikinn her ok bræðr hans með honum. Tekst þar in harðasta orrosta með þeim. Mátti þar á lopti sjá margt spjót ok örvar margar, öxi hart reidda, skjöldu klofna ok brynjur slitnar, hjálma skýfða, hausa klofna ok margan mann steypast til jarðar. Ok er orrostan hefir svá staðit mjök langa hríð, sækir Sigurðr fram um merkin ok hefir í hendi sverðit Gram. Hann höggr bæði menn ok hesta ok gengr í gegnum fylkingar ok hefir báðar hendr blóðgar til axlar, ok stökk undan fólk, þar sem hann fór, ok helzt hvárki við hjálmr né brynja, ok engi maðr þóttist fyrr sét hafa þvílíkan mann. Þessi orrosta stóð lengi með miklu mannfalli ok ákafri sókn. Ferr þar, sem sjaldnar kann henda, þá er landherrinn sækir til, at þat kom fyrir ekki. Fell þar svá margt fyrir Hundings sonum, at engi maðr vissi töl á. Ok Sigurðr var framarla í fylkingu. Þá koma á mót honum synir Hundings konungs. Sigurðr höggr til Lyngva konungs ok klýfr hjálm hans ok höfuð ok brynjaðan búk, ok síðan höggr hann Hjörvarð, bróður hans, sundr í tvá hluti, ok þá drap hann alla Hundings sonu, er eptir lifðu, ok mestan hluta liðs þeira.

Ferr Sigurðr nú heim með fögrum sigri ok miklu fé ok ágæti, er hann hafði fengit í þessi ferð. Váru nú veizlur gervar í mót honum heima í ríkinu. Ok er Sigurðr hefir skamma stund heima verit, kemr Reginn at máli við Sigurð ok segir: "Nú munu þér vilja steypa hjálminum Fáfnis, svá sem þér

héttuð, því at nú hefir þú hefnt föður þíns ok annarra frænda þinna." Sigurðr svarar: "Efna munu vér þat, sem vér höfum þar um heitit, ok ekki fellr oss þat ór minni."

XVIII. KAPÍTULI

Nú ríða þeir Sigurðr ok Reginn upp á heiðina á þann farveg, er Fáfñir var vanr at skríða, er hann fór til vatns, ok þat er sagt, at sá hamarr var þrítugr, er hann lá at vatni, þá er hann drakk. Þá mælti Sigurðr: "Þat sagðir þú, Reginn, at dreki sjá væri eigi meiri en einn lyngormr, en mér sýnast vegar hans ævar miklir." Reginn mælti: "Ger gröf eina ok sezt þar í. Ok þá er ormrinn skríðr til vatns, legg þá til hjarta honum ok vinn honum svá bana. Þar fyrir fær þú mikinn frama." Sigurðr mælti: "Hversu mun þá veita, ef ek verð fyrir sveita ormsins?" Reginn svarar: "Eigi má þér ráð ráða, er þú ert við hvetvetna hræddr. Ok ertu ólíkr þínum frændum at hughreysti."

Nú ríðr Sigurðr á heiðina, en Reginn hverfr í brott yfrit hræddr. Sigurðr gerði gröf eina. Ok er hann er at þessu verki, kemr at honum einn gamall maðr með síðu skeggi ok spyrr, hvat hann gerir þar. Hann segir. Þá svarar inn gamli maðr: "Þetta er óráð. Ger fleiri grafar ok lát þar í renna sveitann, en þú sit í einni ok legg til hjartans orminum." Þá hvarf sá maðr á brottu. En Sigurðr gerir grafar eptir því, sem fyrir var sagt. Ok er ormrinn skreið til vatns, varð mikill landskjálfti, svá at öll jörð skalf í nánd. Hann fnýsti eitri alla leið fyrir sik fram, ok eigi hræddist Sigurðr né óttast við þann gný. Ok er ormrinn skreið yfir gröfina, þá leggr Sigurðr sverðinu undir bægselit vinstra, svá at við hjöltum nam. Þá hleypr Sigurðr upp ór gröfinni ok kippir at sér sverðinu ok hefir allar hendr blóðgar upp til axlar. Ok er inn mikli ormr kenndi síns banasárs, þá laust hann höfðinu ok sporðinum, svá at allt brast í sundr, er fyrir varð. Ok er Fáfñir fekk banasár, spurði hann: "Hverr ertu, eða hverr er þinn faðir, eða hver er ætt þín, er þú vart svá djarfr, at þú þorir at bera vápn á mik?" Sigurðr svarar: "Ætt mín er mönnum ókunnig. Ek heiti göfugt dýr, ok á ek engan föður né móður, ok einn saman hefi ek farit." Fáfñir svarar: "Ef þú átt engan föður né móður, af hverju undri ertu þá alinn? Ok þótt þú segir mér eigi þitt nafn á banadægri mínu, þá veiztu, at þú lýgr nú." Hann svarar: "Ek heiti Sigurðr, en faðir minn Sigmundr." Fáfñir svarar: "Hverr eggjaði þik þessa verks, eða hví léttu at eggjast? Hafðir þú eigi frétt þatt, hversu allt fólk er hrætt við mik ok við minn ægishjálms? Inn fráneygi sveinn, þú áttir föðr snarpan." Sigurðr svarar: "Til þessa hvatti mik inn harði hugr, ok stoðaði til, at gert yrði, þessi in sterka hönd ok þetta it snarpa sverð, er nú kenndir þú, ok fár er gamall harðr, ef hann er í bernsku blautr." Fáfñir segir: "Veit ek, ef þú vex upp með frændum þínum, at þú mundir kunna at vega reiðr, en þetta er meiri furða, er einn bandingi hertekinn skal þorat hafa at vega at mér, því at fár hernuminn er frækn til vígs" Sigurðr mælti: "Bregðr þú mér, at ek væra fjarri mínum frændum? En þótt ek væra hernuminn, þá var ek þó eigi heptr, ok þat fanntu, at ek var lauss." Fáfñir svarar: "Heiptyrði tekr þú hvetvetna því, er ek mæli. En gull þetta mun þér at bana verða, er ek hefi átt. Sigurðr svarar: "Hverr vill fé hafa allt til ins eina dags, en eitt sinn skal hverr deyja." Fáfñir mælti: "Fátt vill þú at mínum dæmum gera, en drukkna muntu, ef þú ferr um sjá óvarliga, ok bíð heldr á landi, unz logn er." Sigurðr mælti: "Seg þú þat, Fáfñir, ef þú ert fróðr mjök: Hverjar eru þær nornir, er kjósa mögu frá mæðrum?" Fáfñir svarar: "Margar eru þær ok sundrlausar, sumar eru Ása ættar, sumar eru álfa ættar, sumar eru dætr Dvalins." Sigurðr mælti: "Hve heitir sá hólmr, er blanda hjörlegi Surtr ok Æsir saman?" Fáfñir svarar: "Hann heitir Óskaptr." Ok enn mælti Fáfñir: "Reginn, bróðir minn, veldr mínum dauða, ok þat hlægir mik, er hann veldr ok þínum dauða, ok ferr þá sem hann vildi." Enn mælti Fáfñir: "Ek bar ægishjálms yfir öllu fólk, síðan ek lá á arfi míns bróður, ok svá fnýsta ek eitri alla vega frá mér í brott, at engi þorði

at koma í nánd mér, ok engi vápn hræddumst ek, ok aldri fann ek svá margan mann fyrir mér, at ek þættumst eigi miklu sterkari, en allir váru hræddir við mik." Sigurðr mælti: "Sá ægishjálmr, er þú sagðir frá, gefr fám sigr, því at hverr sá, er með mörgum kemr, má þat finna eitthvert sinn, at engi er einna hvatastr." Fáfñir svarar: "Þat ræð ek þér, at þú takir hest þinn ok ríðir á brott sem skjótast, því at þat hendir opt, at sá, er banasár fær, hefnir sín sjálfr." Sigurðr svarar: "Þetta eru þín ráð, en annat mun ek gera. Ek mun ríða til þíns bóls ok taka þar þat it mikla gull, er frændr þínir hafa átt. Fáfñir svarar: "Ríða muntu þar til, er þú finnr svá mikit gull, at ærit er um þína daga, ok þat sama gull verðr þinn bani ok hvers annars, er þat á." Sigurðr stóð upp ok mælti: "Heim munda ek ríða, þótt ek missta þessa ins mikla fjár, ef ek vissa, at ek skylda aldri deyja, en hverr frækn maðr vill fé ráða allt til ins eina dags. En þú, Fáfñir, ligg í fjörbrotum, þar er þik Hel hafi." Ok þá deyr Fáfñir.

XIX. KAPÍTULI

Eptir þetta kom Reginn til Sigurðar ok mælti: "Heill, herra minn, mikinn sigr hefir þú unnit, er þú hefir drepit Fáfni, er engi varð fyrr svá djarfr, at á hans götu þorði sitja, ok þetta fremdarverk mun uppi, meðan veröldin stendr." Nú stendr Reginn ok sér niðr í jörðina langa hríð. Ok þegar eptir þetta mælti hann af miklum móði: "Bróður minn hefir þú drepit, ok varla má ek þessa verks saklauss vera." Nú tekr Sigurðr sitt sverð, Gram, ok þerrir á grasinu ok mælti til Regins: "Fjarri gekk þú þá, er ek vann þetta verk ok ek reynda þetta snarpa sverð með minni hendi ok mínu aflu. Atta ek við orms megin, meðan þú látt í einum lyngrunni, ok vissir þú eigi, hvárt er var himinn eða jörð." Reginn svarar: "Þessi ormr mætti lengi liggja í sínu bóli, ef eigi hefðir þú notit sverðs þess, er ek gerða þér minni hendi, ok eigi hefðir þú þetta enn unnit og engi annarra." Sigurðr svarar: "Þá er menn koma til vígs, þá er manni betra gott hjarta en hvasst sverð." Þá mælti Reginn við Sigurð af áhyggju mikilli: "Þu drapt minn bróður, ok varla má ek þessa verks saklauss." Þá skar Sigurðr hjartat ór orminum með því sverði, er Riðill hét. Þá drakk Reginn blóð Fáfñis ok mælti: "Veit mér eina bæn, er þér er lítit fyrir: Gakk til elds með hjartat ok steik ok gef mér at eta." Sigurðr fór ok steikti á steini. Ok er freyddi ór, þá tók hann fingri sínum á ok skynjaði, hvárt steikt væri. Hann brá fingrinum í munn sér. Ok er hjartablóð ormsins kom á tungu honum, þá skyldi hann fuglarödd. Hann heyrði, at igður klökuðu á hrísinu hjá honum: "Þar sitr Sigurðr ok steikir Fáfñis hjarta. Þat skyldi hann sjálfr eta. Þá mundi hann verða hverjum manni vitrari." Önnur segir: "Þar liggir Reginn ok vill véla þann, sem honum trúir." Þá mælti in þriðja: "Höggvi hann þá höfuð af honum, ok má hann þá ráða gullinu því inu mikla einn." Þá mælti in fjórða: "Þá væri hann vitrari, ef hann hefði þat, sem þær höfðu ráðit honum, ok riði síðan til bóls Fáfñis ok tæki þat it mikla gull, er þar er, ok riði síðan upp á Hindarfjall, þar sem Brynhildr sefr, ok mun hann nema þar mikla speki, ok þá væri hann vitr, ef hann hefði yður ráð ok hygði hann um sína þurft, ok þar er mér úlfsins ván, er ek eyrun sá." Þá mælti in fimmta: "Eigi er hann svá horskr sem ek ætla, ef hann vægir honum, en drepit áðr bróður hans." Þá mælti in séttu: "Þat væri snjallræði, ef hann dræpi hann ok réði einn fénu." Þá mælti Sigurðr: "Eigi munu þau ósköp, at Reginn sé minn bani, ok heldr skulu þeir fara báðir bræðr einn veg." Bregðr nú sverðinu Gram ok höggr höfuð af Regin.

Ok eptir þetta etr hann suman hlut hjartans ormsins, en sumt hirðir hann; hleypr síðan á hest sinn ok reið eptir slóð Fáfñis ok til hans herbergis ok fann, at þat var opit ok af járnri hurðirnar allar ok þar með allr dyraumbúningrinn ok af járnri allir stokkar í húsinu ok grafit í jörð niðr. Sigurðr fann þar stórmikit gull ok sverðit Hrotta, ok þar tók hann ægishjálrm ok gullbrynjuna ok marga dýrgripi. Hann fann þar svá mikit gull, at honum þótti ván, at eigi mundi meira bera tveir hestar eða þrír. Þat

gull tekr hann allt ok berr í tvær kistur miklar, tekr nú Í tauma hestinum Grana. Hestrinn vill nú eigi ganga, ok ekki tjáir at keyra. Sigurðr finnr nú, hvat hestrinn vill, hleypr hann á bak ok lýstr hann sporum, ok rennr sjá hestr sem lauss væri.

XX. KAPÍTULI

Sigurðr ríðr nú langar leiðir ok allt til þess, er hann kemr upp á Hindarfjall, ok stefndi á leið suðr til Frakklands. Á fjallinu sá hann fyrir sér ljós mikit, sem eldr brynna, ok ljómaði af til himins. En er kom at, stóð þar fyrir honum skjaldborg ok upp ór merki. Sigurðr gekk í skjaldborgina ok sá, at þar svaf maðr ok lá með öllum hervápnnum. Hann tók fyrst hjálminn af höfði honum ok sá, at þat var kona. Hún var í brynju, ok var svá föst sem hún væri holdgróin. Þá reist hann ofan ór höfuðsmátt ok í gegnum niðr ok svá út í gegnum báðar ermar, ok beit sem klæði. Sigurðr kvað hana helzti lengi sofit hafa. Hún spurði, hvat svá var máttugt, er beit brynjuna -- "ok brá mínum svefni, eða mun hér kominn Sigurðr Sigmundarson, er hefir hjálm Fáfnis ok hans bana í hendi?" Þá svarar Sigurðr: "Sá er Völsunga ættar, er þetta verk hefir gert, ok þat hefi ek spurt, at þú ert ríks konungs dóttir, ok þat sama hefir oss sagt verit frá yðrum vænleik ok vitru, ok þat skulu vér reyna." Brynhildr segir, at tveir konungar börðust. Hét annarr Hjálmgunnarr. Hann var gamall ok inn mesti hermaðr, ok hafði Óðinn honum sigri heitit, en annarr Agnarr eða Auðabróðir. "Ek fellda Hjálmgunnar í orrostu, en Óðinn stakk mik svefnþorni í hefnd þess ok kvað mik aldri síðan skyldu sigr hafa ok kvað mik giftast skulu. En ek strengda þess heit þar í mót at giftast engum þeim, er hræðast kynni." Sigurðr mælti: "Kenn oss ráð til stórra hluta." Hún svarar: "Þér munuð betr kunna, en með þökkum vil ek kenna yðr, ef þat er nokkut, er vér kunnum, þat er yðr mætti líka, í rúnum eða öðrum hlutum, er liggja til hvers hlutar, ok drekkum bæði saman, ok gefi goðin okkr góðan dag, at þér verði nyt ok frægð at mínum vitrleik ok þú munir eptir, þat er vit ræðum." Brynhildr fylldi eitt ker ok færði Sigurði ok mælti:

"Bjór færík þér,
brynþings apaldr,
magni blandinn
ok megintíri;
fullr er ljóða
ok líknstafa,
góðra galdra
ok gamanrúna.

Sigrúnar skaltu kunna,
ef þú vilt snotr vera,
ok rísta á hjalti hjörs,
á vettrimum
ok á valböstum
ok nefna tysvar Tý.

Brimrúnar skaltu gera,
ef þú vilt borgit hafa
á sundi seglmörum.
Á stafni skal þær rísta

ok á stjórnar blaði
ok leggja eld í ár.
Fellrat svá brattr breki
né blár unnir,
þó kemstu heill af hafi.

Málrúnar skaltu kunna,
ef þú vilt, at manngi þér
heiptum gjaldi harm.
Þær um vindr,
þær um vefr,
þær um setr allar saman
á því þingi,
er þjóðir skulu
í fulla dóma fara.

Ölrúnar skaltu kunna,
ef þú vilt, at annars kván
vélit þik í tryggð, ef þú trúir.
Á horni skal þær rísta
ok á handarbaki
ok merkja á nagli nauð.

Full skaltu signa
ok við fári sjá
ok verpa lauk í lög.
Þá ek þat veit,
at þér verðr aldri
meinblandinn mjöðr.

Bjargrúnar skaltu nema,
ef þú vilt borgit fá
ok leysa kind frá konu.
Á lófa skal þær rísta
ok um liðu spenna
ok biðja dísir duga.

Limrúnar skaltu kunna,
ef þú vilt læknir vera
ok kunna sár at sjá.
Á berki skal þær rísta,
ok á barri viðar
þess, er lúti austr limar.

Hugrúnar skaltu nema,
ef þú vilt hverjum vera
geðhorskari guma.
Þær of réð,
þær of reist,
þær of hugði Hroptr.

Á skildi váru ristnar,

þeim er stendr fyr skínanda guði,
á eyra Árvakrs
ok á Alsvinns hófi
ok á því hveli, er stendr
undir reið Rögnis,
á Sleipnis tönnum
ok á sleða fjötrum,
á bjarnar hrammi
ok á Braga tungu,
á úlfs klóm
ok á arnar nefi,
á blóðgum vængjum
ok á brúar sporði,
á lausnar lófa
ok á líknar spori,
á gleri ok á gulli
ok á góðu silfri,
í víni ok í virtri
ok á völu sessi,
í guma holdi,
á Gungnis oddi
ok á gýgjar brjósti,
á nornar nagli
ok á nefi uglu.

Allar váru af skafnar,
þær er á váru ristnar,
ok hrærðar við inn helga mjöð
ok sendar á víða vegu.
Þær eru með álfum,
sumar með Ásum
ok með vísu Vönum.
Sumar hafa mennskir menn.

Þat eru bókrúnar
ok bjargrúnar
ok allar ölrúnar
ok mærar meginrúnar,
hverjum, er þær kná
óvilltar ok óspilltar
sér at heillum hafa.
Njóttu, ef þú namt,
unz rjúfast regin.

Nú skaltu kjósa,
alls þér er kostur of boðinn,
hvassra vápna hlynur.
Sögn eða þögn
haf þú þér sjálfr of hug.
Öll eru mál of metin."

Sigurðr svarar:

"Munkat ek flæja,
þótt mik feigan vitir.
Emkat ek með bleyði borinn.
Ástráð þín
vil ek öll of hafa,
svá lengi sem ek lifi."

XXI. KAPÍTULI

Sigurðr mælti: "Aldri finnst þér vitrari kona í veröldu, ok kenn ek fleiri spekiráð." Hún svarar: "Heimilt er þat at gera at yðrum vilja ok gefa heilræði fyrir yðra eptirleitan ok vitrleik." Þá mælti hún: "Ver vel við frændr þína ok hefn lítt mótgerða við þá ok ber við þol, ok tekr þú þar við langæligt lof. Sé við illum hlutum, bæði við meyjar ást ok manns konu. Þar stendr opt illt af. Verð lítt mishugi við óvittra menn á fjölmönnum mótum. Þeir mæla opt verra en þeir viti, ok ertu þegar bleyðimaðr kallaðr, ok ætlar, at þú sér sönnu sagðr. Drep hann annars dags ok gjalt honum svá heiptyrði. Ef þú ferr þann veg, er vándar vættir byggja, ver varr um þik. Tak þér ekki herbergi nær götu, þótt þik nátti, því at opt búa þar illar vættir, þær menn villa. Lát eigi tæla þik fagnar konur, þótt þú sjáir at veizlum, svá at þat standi þér fyrir svefni eða þú fáir af því hugarekka. Teyg þær ekki at þér með kossum eða annarri blíðu. Ok ef þú heyrir heimslig orð drukkinna manna, deil eigi við þá, er víndrukknir eru ok tapa viti sínu. Slíkir hlutir verða mörgum at miklum móðtrega eða bana. Berst heldr við óvini þína en þú sér brenndr. Ok sver eigi rangan eið, því at grimm hefnd fylgir griðrofi. Ger rækiliga við dauða menn, sótt dauða eða sædauða eða vápn dauða. Búðu vandliga um lík þeira. Ok trú ekki þeim, er þú hefir felldan fyrir föður eða bróður eða annan náfrænda, þótt ungr sé. Opt er úlfr í ungum syni. Sé vandliga við vélráðum vina þinna. En lítt megu vér sjá fyrir um yðart líf, en eigi skyldi mága hatr á þik koma." Sigurðr mælti: "Engi finnst þér vitrari maðr, ok þess sver ek, at þik skal ek eiga, ok þu ert við mitt æði." Hún svarar: "Þik vil ek helzt eiga, þótt ek kjósa um alla menn." Ok þetta bundu þau eiðum með sér.

XXII. KAPÍTULI

Nú ríðr Sigurðr á brott. Hans skjöldr var margfaldr ok laugaðr í rauðu gulli ok skrifaðr á einn dreki. Hann var dökkbrúnaðr it efra, en fagrrauðr it neðra, ok þann veg var markaðr hans hjálmr ok söðull ok vápnrokk. Han hafði gullbrynjuna, ok öll hans vápn váru gulli búin. Ok því var dreki markaðr á hans vápnum öllum, at er hann er sénn, má vita, hvern þar ferr, af öllum þeim, er frétt hafa, at hann drap þann mikla dreka, er Væringar kalla Fáfni. Ok fyrir því eru vápn hans öll gulli búin ok brún at lit, at hann er langt umfram aðra menn at kurteisi ok allri hæversku ok nálíga at öllum hlutum. Ok þá er taldir eru allir inir stærstu kappar ok inir ágæztu höfðingjar, þá mun hann jafnan fremstr taldr, ok hans nafn gengr í öllum tungum fyrir norðan Grikklands haf, ok svá mun vera, meðan veröldin stendr. Hár hans var brúnt at lit ok fagrt at líta ok fór í stórlokka. Skeggit var þykkt ok skammt ok með sama lit. Hánefjaðr var hann ok hafði breitt andlit ok stórbeinótt. Augu hans váru svá snör, at fár einn þorði at líta undir hans brún. Herðar hans váru svá miklar sem tveir menn væri á at sjá. Hans líkami var skapaðr allr við sik á hæð ok digrleik ok þann veg, sem bezt má sama. Ok er þat

mark um hans hæð, at þá er hann gyrði sik sverðinu Gram, en þat var sjau spanna hátt, ok er hann óð rúgakrinn fullvaxinn, þá tók niðr döggskórinn á sverðinu akrinn uppstandanda. Ok hans afl er meira en vöxtr. Vel kann hann sverði at beita ok spjóti at skjóta ok skapti at verpa ok skildi at halda, boga at spenna eða hesti at ríða ok margs konar kurteisí nam hann í æsku. Hann var vitr maðr, svá at hann vissi fyrir óorðna hluti. Hann skildi fuglsródd. Ok af slíkum hlutum kómu honum fáir hlutir á óvart. Hann var langtalaðr ok málsnjallr, svá at ekki tók hann þat erendi at mæla, at hann mundi fyrir hætta en svá synist öllum sem enga leið muni eiga at vera nema svá sem hann segir. Ok þat er hans skemmtan at veita lið sínum mönnum ok reyna sjálfan sik í stórræðum ok taka fé af sínum óvinum ok gefa sínum vinum. Eigi skorti hann hug, ok aldri varð hann hræddr.

XXIII. KAPÍTULI

Sigurðr ríðr nú, þar til er hann kemr at einum miklum bæ. Þar réð fyrir einn mikill höfðingi, sá er Heimir hét. Hann átti systur Brynhildar, er Bekkhildr hét, því at hún hafði heima verit ok numit hannyrði, en Brynhildr fór með hjálm ok brynju ok gekk at vígum. Var hún því kölluð Brynhildr. Heimir ok Bekkhildr áttu einn son, er Alsviðr hét, manna kurteisast. Þar léku menn úti. Ok er þeir sjá reið mannsins at bænum, hætta þeir leiknum ok undrast manninn, því at þeir höfðu engan slíkan sét; gengu í mót honum ok fögnuðu honum vel. Álsviðr býðr honum með sér at vera ok af sér at þiggja slíkt, er hann vill. Hann þiggir þat. Honum er ok skipat vegliga at þjóna. Fjórir menn hófu gullit af hestinum, inn fimmti tók við honum. Þar mátti sjá marga góða gripi ok fáséna. Var þat at skemmtan haft at sjá brynjur ok hjálma ok stóra hringa ok undarlíga mikil gullstaup ok alls konar hervápn. Sigurðr dvelst þar lengi í mikilli sæmd. Spyrst nú þetta frægðarverk um öll lönd, er hann hafði drepit þann inn ógurlika dreka. Þeir undu sér nú vel, ok var hvárr öðrum holtr. Þat höfðu þeir sér at skemmtan at búa vápn sín ok skepta örvar sínar ok beita haukum sínum.

XXIV. KAPÍTULI

Þá var heim komin til Heimis Brynhildr, fóstura hans. Hún sat í einni skemmu við meyjar sínar. Hún kunni meira hagleik en aðrar konur. Hún lagði sinn borða með gulli ok saumaði á þau stórmerki, er Sigurðr hafði gert, dráp ormsins ok upptöku fjárins ok dauða Regins.

Ok einn dag er frá því sagt, at Sigurðr reið á skóg við hundum sínum ok haukum ok miklu fjölmenni. Ok er hann kom heim, fló hans haukr á hávan turn ok settist við einn glugg. Sigurðr fór eptir haukinum. Þá sér hann eina fagra konu ok kennir, at þar er Brynhildr. Honum þykkir um vert allt saman, fegrð hennar ok þat, er hún gerir; kemr í höllina ok vill enga skemmtan við menn eiga. Þá mælti Alsviðr: "Hví eru þér svá fálátir? Þessi skipan þín harmar oss ok þína vini. Eða hví máttu eigi gleði halda? Haukar þínir hnípa ok svá hestrinn Gráni, ok þessa fám vér seint bót." Sigurðr svarar: "Góðr vinr, heyr, hvat ek hugsa. Minn haukr fló á einn turn, ok er ek tók hann, sá ek eina fagra konu. Hún sat við einn gulligan borða ok las þar á mín liðin ok fram komin verk." Alsviðr svarar: "Þú hefir sét Brynhildi Buðladóttur, er mestr skörungr er." Sigurðr svarar: "Þat mun satt vera. Eða hversu löngu kom hún hér?" Alsviðr svarar: "Þess var skammt í milli ok þér kómuð." Sigurðr segir: "Þat vissu vér fyrir fám dögum; sú kona hefir oss bezt sýnzt í veröldu. Alsviðr mælti: "Gef ekki gaum at einni konu, þvílíkr maðr. Er þat illt at sýta, er maðr fær eigi." "Hana skal ek hitta," sagði Sigurðr, "ok gefa henni gull ok ná hennar gamni ok jafnaðarþokka." Alsviðr svarar: "Engi fannst sá enn um aldr, er hún léði rúms hjá sér eða gæfi öl at drekka. Hún vill sik í herskap hafa ok alls konar frægð at fremja." Sigurðr mælti: "Vér vitum eigi, hvárt hún svarar oss eða eigi

eða lér oss sess hjá sér."

Ok annan dag eptir gekk Sigurðr til skemmunnar. En Alsviðr stóð hjá skemmunni úti ok skepti örvar sínar. Sigurðr mælti: "Sit heil, frú, eða hversu megi þér?" Hún svarar: "Vel megu vér, frændr lifa ok vinir, en háttung er í, hverja giftu menn bera til síns endadags." Hann sezt hjá henni. Síðan ganga þar inn fjórar konur með stórum borðkerum af gulli ok með inu bezta víni ok standa fyrir þeim. Þá mælti Brynhildr: "Þetta sæti mun fám veitt vera, nema faðir minn komi." Hann svarar: "Nu er veitt þeim, er oss líkar. Herbergit var tjaldat af inum dýrstum tjöldum ok þakit klæðum allt gólfít. Sigurðr mælti: "Nú er þat fram komit, er þér hétuð oss." Hún svarar: "Þér skuluð hér velkomnir." Síðan reis hún upp ok fjórar meyjar með henni ok gekk fyrir hann með gullker ok bað hann drekka. Hann réttir í mót höndina kerinu ok tók hönd hennar með ok setti hana hjá sér. Hann tók um háls henni ok kyssti hana ok mælti: "Engi kona hefir þér fegri fæðzt." Brynhildr mælti: "Vitrligra ráð er þat at leggja eigi trúnað sinn á konu vald, því at þær rjúfa jafnan sín heit." Hann mælti: "Sá kæmi beztr dagr yfir oss, at vér mættim njótast." Brynhildr svarar: "Eigi er þat skipat, at vit búim saman. Ek em skjaldmær, ok á ek með herkonungum hjálm, ok þeim mun ek at liði verða, ok ekki er mér leitt at berjast." Sigurðr svarar: "Þá frjóumst vér mest, ef vér búum saman, ok meira er at þola þann harm, er hér liggr á, en hvöss vápn." Brynhildr svarar: "Ek mun kanna lið hermanna, en þú munt eiga Guðrúnu Gjúkadóttur." Sigurðr svarar: "Ekki tælir mik eins konungs dóttir, ok ekki lér mér tveggja huga um þetta, ok þess sver ek við guðin, at ek skal þik eiga eða enga konu ella." Hún mælti slíkt. Sigurðr þakkar henni þessi ummæli ok gaf henni gullhring, ok svorðu nú eiða af nýju, ok gengr hann í brott til sinna manna ok er þar um hríð með miklum blóma.

XXV. KAPÍTULI

Gjúki hét konungr. Hann hafði ríki fyrir sunnan Rín. Hann átti þrjá sonu, er svá hétu: Gunnarr, Högni, Guttormr. Guðrún hét dóttir hans. Hún var frægst mæ. Báru þau börn mjök af öðrum konunga börnum um alla atgervi, bæði um vænleik ok vöxt. Þeir váru jafnan í hernaði ok unnu mörg ágætisverk. Gjúki átti Grímhildi ina fjölkunngu. Buðli hét konungr. Hann var ríkari en Gjúki ok þó báðir ríkir. Atli hét bróðir Brynhildar. Atli var grimmr maðr, mikill ok svartr ok þó tíguligr ok inn mesti hermaðr. Grímhildr var grimmhuguð kona. Ráð Gjúkunga stóð með miklum blóma ok mest fyrir sakir barna hans, er mjök váru um fram flesta.

Eitt sinn segir Guðrún meyjum sínum, at hún má eigi glöð vera. Ein kona spyr hana, hvat henni sé at ógleði. Hún svarar: "Eigi fengum vér tíma í draumum. Er því harmr í hjarta mér. Ráð drauminn, þar er þú fréttir eptir." Hún svarar: "Seg mér ok lát þik eigi hryggja, því at jafnan dreymir fyrir veðrum." Guðrún svarar: "Þetta er ekki veðr. Þat dreymdi mik, at ek sá einn fagan hulk mér á hendi. Fjaðrar hans váru með gulligum lit." Konan svarar: "Margir hafa spurt af yðrum vænleik, vizku ok kurteisi. Nokkurs konungs sonr mun biðja þín." Guðrún svarar: "Engi hlutr þótti mér haukinum betri, ok allt mitt fé vilda ek heldr láta en hann." Konan svarar: "Sá, er þú fær, mun vera vel mennt, ok muntu unna honum mikit." Guðrún svarar: "Þat angrar mik, at ek veit eigi, hverr hann er, ok skulum vér hitta Brynhildi. Hún mun vita."

Þær bjuggust með gulli ok mikilli fegrð ok fóru með meyjum sínum, unz þær kómu at höll Brynhildar. Sú höll var búin með gulli ok stóð á einu bergi. Ok er sán er ferð þeira, þá er Brynhildi sagt, at margar konur óku at borginni með gylltum vögnum. "Þar mun vera Guðrún Gjúkadóttir," segir hún. "Mik dreymdi um hana í nótt, ok göngum út í mót henni. Ekki sækja oss fríðari konur heim." Þær gengu út í móti þeim ok fögnuðu vel. Þær gengu inn í þá ina fögru höll. Salrinn var

skrifaðr innan ok mjök silfri búinn. Klæði váru breidd undir fætr þeim, ok þjónuðu allir þeim. Þær höfðu margs konar leika. Guðrún var fáorð. Brynhildr mælti: "Hví megi þér eigi gleði bella? Ger eigi þat, skemmtum oss allar saman ok ræðum um ríka konunga ok þeira stórvirki." "Gerum þat," segir Guðrún. "Eða hverja veiztu fremsta konunga verit hafa?" Brynhildr svarar: "Sonu Hámundar, Haka ok Hagbarð. Þeir unnu mörg frægðarverk í hernaði." Guðrún svarar: "Miklir váru þeir ok ágætir en þó nam Sigarr systur þeira, en hefir aðra inni brennda, ok eru þeir seinir at hefna. Eða hví nefnir þú eigi bræðr mína, er nú þykkja fremstir menn?" Brynhildr segir: "Þat er í góðum efnunum, en eigi eru þeir enn mjök reyndir, ok veit ek einn mjök af þeim bera, en þat er Sigurðr, sonr Sigmundar konungs. Hann var þá barn, er hann drap sonu Hundings konungs ok hefndi föður síns ok Eylima, móðurföður síns." Guðrún mælti: "Hvat var til merkja um þat? Segir þú hann borinn, þá er faðir hans fell?" Brynhildr svarar: "Móðir hans gekk í valinn ok fann Sigmund konung sáran ok bauð at binda sár hans, en hann kveðst of gamall síðan at berjast, en bað hana við þat huggast, at hún mundi æðstan son ala, ok var þar spá spaks geta. Ok eptir andlát Sigmundar konungs fór hún með Álfi konungi, ok var Sigurðr þar upp fæddr í mikilli virðingu, ok vann hann mörg afreksverk á hverjum degi, ok er hann ágæztr maðr í veröldu." Guðrún mælti: "Af ást hefir þú fréttum til hans haldit. En af því kom ek hér at segja þér drauma mína, er mér fengu mikillar áhyggju." Brynhildr svarar: "Lát þik eigi slíkt angra. Ver með frændum þínum, er allir vilja þik gleðja." "Þat dreymdi mik," sagði Guðrún, "at vér gengum frá skemmu margar saman ok sáum einn mikinn hjört. Hann bar langt af öðrum dýrum. Hár hans var af gulli. Vér vildum allar taka dýrit, en ek ein náða. Dýrit þótti mér öllum hlutum betra. Síðan skauztu dýrit fyrir knjám mér. Var mér þat svá mikill harmr, at ek máttu trautt bera. Síðan gaftu mér einn úlfhvelp. Sá dreifði mik blóði bræðra minna." Brynhildr svarar: "Ek mun ráða sem eptir mun ganga: Til ykkar mun koma Sigurðr, sá er ek kaus mér til manns. Grímhildr gefr honum meinblandinn mjöð, er öllum oss kemr í mikit stríð. Hann muntu eiga ok hann skjótt missa. Þú munt eiga Atla konung. Missa muntu bræðra þinna, ok þá muntu Atla vega." Guðrún svarar: "Ofrharmr er oss þat at vita slíkt." Ok fara þær nú í brott ok heim til Gjúka konungs.

XXVI. KAPÍTULI

Sigurðr ríðr nú í brott með þat mikla gull. Skiljast þeir nú vinir. Hann ríðr Grana með öllum sínum herbúnaði ok farmi. Hann ríðr, þar til er hann kom at höll Gjúka konungs; ríðr nú í borgina, ok þat sér einn af konungsmönnum ok mælti: "Þat hygg ek, at hér fari einn af goðunum. Þessi maðr er allr við gull búinn. Hestr hans er miklu meiri en aðrir hestar, ok afburðarvænn vápnaþúnaðr. Hann er langt um aðra menn fram, en sjálfr berr hann þó mest af öðrum mönnum." Konungrinn gengr út með hirð sína ok kvaddi manninn ok spyrr: "Hverr ertu, er ríðr í borgina, er engi þorði nema at leyfi sona minna?" Hann svarar: "Ek heiti Sigurðr, ok em ek sonr Sigmundar konungs." Gjúki konungr mælti: "Vel skaltu hér kominn með oss, ok þigg hér slíkt, sem þú vilt." Ok hann gengr inn í höllina, ok váru allir lágir hjá honum, ok allir þjónuðu honum, ok var hann þar í miklu yfirlæti. Þeir ríða allir saman, Sigurðr ok Gunnarr ok Högni, ok þó er Sigurðr fyrir þeim um alla atgervi, ok eru þó allir miklir menn fyrir sér. Þat finnr Grímhildr, hvé mikit Sigurðr ann Brynhildi ok hvé opt hann getr hennar; hugsar fyrir sér, at þat væri meiri gifta, at hann staðfestist þar ok ætti dóttur Gjúka konungs, ok sá, at engi mátti við hann jafnast, sá ok, hvert traust at honum var, ok hafði ofr fjár, miklu meira en menn vissi dæmi til. Konungr var við hann sem við sonu sína, en þeir virðu hann frammar en sik.

Eitt kveld, er þeir sátu við drykk, ríss drottning upp ok gekk fyrir Sigurð ok kvaddi hann ok mælti: "Fögnuðr er oss á þinni hérvist, ok allt gott viljum vér til yðar leggja. Tak hér við horni ok drekk."

Hann tók við ok drakk af. Hún mælti: "Þinn faðir skal vera Gjúki konungr, en ek móðir, bræðr þínir Gunnarr ok Högni ok allir, er eiða vinnið, ok munu þá eigi yðrir jafningjar fást." Sigurðr tók því vel, ok við þann drykk mundi hann ekki til Brynhildar. Hann dvaldist þar um hríð. Ok eitt sinn gekk Grímhildr fyrir Gjúka konung ok lagði hendr um háls honum ok mælti: "Hér er nú kominn inn mesti kappi, er finnast mun í veröldu. Væri at honum mikit traust. Gift honum dóttur þína með miklu fé ok slíku ríki sem hann vill, ok mætti hann hér yndi nema." Konungr svarar: "Fátítt er þat at bjóða fram dætr sínar, en meiri vegr er at bjóða honum en aðrir biði." Ok eitt kveld skenkir Guðrún. Sigurðr sér, at hún er væn kona ok at öllu in kurteisasta.

Fimm misseri var Sigurðr þar, svá at þeir sátu með frægð ok vingan, ok ræðast konungar nú við. Gjúki konungr mælti: "Margt gott veitir þú oss, Sigurðr, ok mjök hefir þú styrkt vart ríki." Gunnarr mælti: "Allt viljum vér til vinna, at þér dvelizt hér lengi, bæði ríki ok vára systur með boði, en eigi mundi annarr fá, þótt bæði." Sigurðr svarar: "Hafið þökk fyrir yðra sæmd, ok þetta skal þiggja." Þeir sverjast nú í bræðralag, sem þeir sé sambornir bræðr. Nú er ger ágætlig veizla ok stóð marga daga. Drekkur Sigurðr nú brúðlaup til Guðrúnar. Mátti þar sjá margs konar gleði ok skemmtan, ok var hvern dag veitt öðrum betr. Þeir fóru nú víða um lönd ok vinna mörg frægðarverk, drápu marga konungasonu, ok engir menn gerðu slík afrek sem þeir; fara nú heim með miklu herfangi.

Sigurðr gaf Guðrúnu at eta af Fáfnis hjarta, ok síðan var hún miklu grimvari en áðr ok vitrari. Þeira sonr hét Sigmundur. Ok eitt sinn gekk Grímhildr at Gunnari, syni sínum, ok mælti: "Yðart ráð stendr með miklum blóma fyrir utan einn hlut, er þér eruð kvánlausir. Biðið Brynhildar. Þat er göfgast ráð, ok mun Sigurðr ríða með yðr." Gunnarr svarar: "Víst er hún væn, ok eigi em ek þessa ófúss," ok segir nú feðr sínum ok bræðrum ok Sigurði, ok eru allir fýsandi.

XXVII. KAPÍTULI

Þeir búa nú ferð sína listuliga, ríða nú fjöll ok dali til Buðla konungs; bera upp bónorðit. Hann tók því vel, ef hún vill eigi níta, ok segir hana svá stóra, at þann einn mann mun hún eiga, er hún vill. Þá ríða þeir í Hlymdali. Heimir fagnar þeim vel. Segir Gunnarr nú erendin. Heimir kvað hennar kór vera, hvern hún skal eiga; segir þar sal hennar skammt frá ok kvaðst þat hyggja, at þann einn mundi hún eiga vilja, er riði eld brennanda, er sleginn er um sal hennar. Þeir finna salinn ok eldinn ok sjá þar borg gulli bysta, ok brann eldr um utan. Gunnarr reið Gota, en Högni Hölkvi. Gunnarr keyrir hestinn at eldinum, en hann hopar. Sigurðr mælti: "Hví hopar þú, Gunnarr?" Hann svarar: "Eigi vill hestrinn hlaupa þenna eld," ok biðr Sigurðr ljá sér Grana. "Heimilt er þat," segir Sigurðr. Gunnarr ríðr nú at eldinum, ok vill Grani eigi ganga. Gunnarr má nú eigi ríða þenna eld; skipta nú litum, sem Grímhildr kenndi þeim Sigurði ok Gunnari. Síðan ríðr Sigurðr ok hefir Gram í hendi ok bindr gullspora á fætr sér. Grani hleypr fram at eldinum, er hann kenndi sporans. Nú verðr gnýr mikill, er eldrinn tók at æsast, en jörð tók at skjálfa. Loginn stóð við himin. Þetta þorði engi at gera fyrr, ok var sem hann riði í myrkva. Þá lögðist eldrinn, en hann gekk af hestinum inn í salinn. Svá er kveðit:

"Eldr nam at æsast,
en jörð at skjálfa
ok hár logi
við himni gnæfa.
Fár treystist þar
fylkis rekka

eld at ríða
né yfir stúga.

Sigurðr Grana
sverði keyrði.
Eldr slokknaði
fyr öðlingi,
logi allr lægðist
fyr lofgjörnum.
Bliku reiði,
er Reginn átti."

Ok er Sigurðr kom inn um logann, fann hann þar eitt fagrt herbergi, ok þar sat í Brynhildr. Hún spyr, hvern sá maðr er. En hann nefndist Gunnarr Gjúkason. -- "Ertu ok ætluð mín kona með jáyrði föður þíns, ef ek riða þinn vafrlaga, ok fóstura þíns með yðru atkvæði." "Eigi veit ek gerla, hversu ek skal þessu svara," segir hún. Sigurðr stóð rétt á gólfinu ok studdist á sverðshjöltin ok mælti til Brynhildar: "Þér í mót skal ek gjalda mikinn mund í gulli ok góðum gripum." Hún svarar af áhyggju af sínu sæti sem álp af báru ok hefir sverð í hendi ok hjálm á höfði ok var í brynju: "Gunnarr," segir hún, "ræð ekki slíkt við mik, nema þú sér hverjum manni fremri, ok þá skaltu drepa, er mín hafa beðit, ef þú hefir traust til. Ek var í orrostu með Garðakonungi, ok váru vápn vár lituð í mannablóði, ok þess girnumst vér enn." Hann svarar: "Mörg stórvirki hafi þér unnit, en minnizt nú á heit yður, ef þessi eldr væri riðinn, at þér mundið með þeim manni ganga, er þetta gerði." Hún finnr nú hér sönn svör ok merki þessa máls, stendr upp ok fagnar honum vel. Þar dvelst hann þrjár nætr, ok búa eina rekkju. Hann tekr sverðit Gram ok leggr í meðal þeira bert. Hún spyr, hví þat sætti. Hann kvað sér þat skipat, at svá gerði hann brúðlaup til konu sinnar eða fengi ella bana. Hann tók þá af henni hringinn Andvaranaut, er hann gaf henni, en fekk henni nú annan hring af Fáfnis arfi. Eptir þetta ríðr hann brott í þann sama eld til sinna féлага, ok skipta þeir aptr litum ok ríða síðan í Hlymdali ok segja, hvé farit hafði.

Þann sama dag fór Brynhildr heim til fóstura síns ok segir honum af trúnaði, at til hennar kom einn konungr -- "ok reið minn vafrlaga ok kvaðst kominn til ráða við mik ok nefndist Gunnarr. En ek sagða, at þat mundi Sigurðr einn gera, er ek vann eiða á fjallinu, ok er hann minn frumverr." Heimir kvað nú svá búit vera mundu. Brynhildr mælti: "Dóttur okkar Sigurðar, Áslaugu, skal hér upp fæða með þér." Fara konungar nú heim, en Brynhildr fór til föður síns. Grímhildr fagnar þeim vel ok þakkar Sigurði sína fylgd. Er þar búizt við veizlu. Kom þar mikill mannfjöldi. Þar kom Buðli konungr með dóttur sína ok Atli, sonr hans, ok hefir þessi veizla staðit marga daga. Ok er lokit er þessi veizlu, minnir Sigurð alla eiða við Brynhildi ok lætr þó vera kyrrt. Brynhildr ok Gunnarr sátu við skemmtan ok drukku gott vín.

XXVIII. KAPÍTULI

Þat er einn dag, er þær gengu til árinna Rínar at þvá sér, þá óð Brynhildr lengra út á ána. Guðrún spyr, hví þat gegndi. Brynhildr segir: "Hví skal ek um þetta jafnast við þik heldr en um annat? Ek hugða, at minn faðir væri ríkari en þinn ok minn maðr unnit mörg snilldarverk ok riði eld brennanda, en þinn bóndi var þræll Hjálpreks konungs. Guðrún svarar með reiði: "Þá værir þú vitrari, ef þú þegðir en lastaðir mann minn. Er þat allra manna mál, at engi hafi slíkr komit í

veröldina fyrir hversvetna sakir, ok eigi samir þér vel at lasta hann, því at hann er þinn frumverr, ok drap hann Fáfni ok reið vafrlögann, er þú hugðir Gunnar konung, ok hann lá hjá þér ok tók af hendi þér hringinn Andvaranaut, ok máttu nú hér hann kenna." Brynhildr sér nú þenna hring ok kennir. Þá fölnar hún, sem hún dauð væri. Brynhildr fór heim ok mælti ekki orð um kveldit. Ok er Sigurðr kom í rekkju, spyr Guðrún: "Hví er Brynhildr svá ókát?" Sigurðr svarar: "Eigi veit ek glögg, en grunar mik, at vér munum vita brátt nokkuru gerr." Guðrún mælti: "Hví unir hún eigi auð ok sælu ok allra manna lofi, ok fengit þann mann, sem hún vildi?" Sigurðr mælti: "Hvar var hún þá, er hún sagði þat, at hún þættist inn æðsta eiga eða þann, er hún vildi helzt eiga?" Guðrún svarar: "Ek skal eptir spyrja á morgin, hvern hún vill helzt eiga." Sigurðr svarar: "Þess let ek þik, ok iðrast muntu, ef þú gerir þat."

Ok um morgininn sátu þær í skemmu sinni, ok var Brynhildr hljóð. Þá mælti Guðrún: "Ver kát Brynhildr. Angrar þik okkart viðtal? Eða hvat stendr þér fyrir gamni?" Brynhildr svarar: "Illt eitt gengr þér til þessa, ok hefir þú grimmt hjarta." "Virð eigi svá," segir Guðrún, "ok seg heldr." Brynhildr svarar: "Spyr þess eina, at betr sé, attu vitir. Þat samir ríkum konum. Ok er gott góðu at una, er yðr gengr allt at óskum." Guðrún svarar: "Snemmt er því enn at hæla, ok er þetta nokkur sú forspá. Hvat reki þér at oss? Vér gerðum yðr ekki til angrs." Brynhildr svarar: "Þess skaltu gjalda, er þú átt Sigurð, ok ek ann þér eigi hans at njóta né gullsins mikla." Guðrún svarar: "Eigi vissa ek yður ummæli, ok vel mætti faðir minn sjá ráð fyrir mér, þóttu værir ekki at hitt." Brynhildr svarar: "Ekki höfum vér launmæli haft, ok þó höfum vit eiða svarit, ok vissu þér þat, at þér véltuð mik, ok þess skal hefna." Guðrún svarar: "Þú er betr gefin en makligt er, ok þinn ofsi mun illa sjatna, ok þess munu margir gjalda." "Una mundu vér," segir Brynhildr, "ef eigi ættir þú göfgara mann." Guðrún svarar: "Áttu svá gofgan mann, at óvíst er, hvern meiri konung er, ok gnótt fjár ok ríkis." Brynhildr svarar: "Sigurðr vá at Fáfni, ok er þat meira vert en allt ríki Gunnars konungs," -- svá sem kveðit er:

"Sigurðr vá at ormi,
en þat síðan mun
engum fyrnast,
meðal öld lifir.
En hlýri þinn
hvárki þorði
eld at ríða
né yfir stíga."

Guðrún svarar: "Grani rann eigi eldinn undir Gunnari konungi, en hann þorði at ríða, ok þarf honum eigi hugar at frýja." Brynhildr svarar: "Dyljumst eigi við, at ek hygg Grímhildi eigi vel." Guðrún svarar: "Ámæl henni eigi, því at hún er til þín sem til dóttur sinnar." Brynhildr svarar: "Hún veldr öllum upphöfum þess böls, er oss bítr. Hún bar Sigurði grimmt öl, svá at eigi mundi hann mitt nafn." Guðrún svarar: "Margt rangt orð mælir þú, ok mikil lygi er slíkt." Brynhildr svarar: "Njóti þér svá Sigurðar sem þér hafið mik eigi svikit, ok er yðart samveldi ómakligt, ok gangi yðr svá sem ek hygg." Guðrún svarar: "Betr mun ek njóta en þú mundir vilja, ok engi gat þess, at hann ætti of gott við mik né eitt sinn." Brynhildr svarar: "Illa mælir þú, ok er af þér rennr, muntu iðrast, ok hendum eigi heiptyrði." Guðrún segir: "Þú kastaðir fyrri heiptarorðum á mik. Lætr þú nú sem þú munir yfir bæta, en þó býr grimmt undir." "Leggjum niðr ónýtt hjal," segir Brynhildr. "Ek þagða

lengi yfir mínum harmi, þeim er mér bjó í brjósti, en ek ann þínum bróður at eins, ok tökum annat tal." Guðrún segir: "Langt sér hugr þinn um fram." Ok þar af stóð mikill ófagnaðr, er þær gengu á ána ok hún kenndi hringinn ok þar af varð þeira viðræða.

XXIX. KAPÍTULI

Eptir þetta tal leggst Brynhildr í rekkju, ok kómu þessi tíðendi fyrir Gunnar konung, at Brynhildr er sjúk. Hann hittir hana ok spyrr, hvat henni sé, en hún svarar engu ok liggr sem hún sé dauð. Ok er hann leitar eptir fast, þá svarar hún: "Hvat gerðir þú af hring þeim, er ek selda þér, er Buðli konungr gaf mér at efsta skilnaði, er þér Gjúki konungr kómuð til hans ok hétuð at herja eða brenna, nema þér næðið mér? Síðan leiddi hann mik á tal ok spyrr, hvern ek köra af þeim, sem komnir váru, en ek buðumst til at verja landit ok vera höfðingi yfir þriðjungi liðs. Váru þá tveir kostir fyrir hendi, at ek munda þeim verða at giftast, sem hann vildi, eða vera án alls fjár ok hans vináttu; kvað þó sína vináttu mér mundu betr gegna en reiði. Þá hugsaða ek með mér, hvárt ek skylda hlýða hans vilja eða drepa margan mann. Ek þóttumst vanfær til at þreyta við hann, ok þar kom, at ek hétumst þeim, er riði hestinum Grana með Fáfnis arfi ok riði minn vafrloga ok dræpi þá menn, er ek kvað á. Nú treystist engi at ríða nema Sigurðr einn. Hann reið eldinn, því at hann skorti eigi hug til. Hann drap orminn ok Regin ok fimm konunga, en eigi þú, Gunnarr, er þú fölnaðir sem nár, ok ertu engi konungr né kappi. Ok þess strengda ek heit heima at föður míns, at ek munda þeim einum unna, er ágæztr væri alinn, en þat er Sigurðr. Nú erum vér eiðrofa, er vér eigum hann eigi, ok fyrir þetta skal ek ráðandi þíns dauða. Ok eigum vér Grímhildi illt at launa. Henni finnst engi kona huglausari né verri." Gunnarr svarar, svá at fáir heyrðu: "Mörg flærðarorð hefir þú mælt, ok ertu illúðig kona, er þú ámælir þeiri konu, er mjök er um þik fram, ok eigi undi hún verr sínu, svá sem þú gerir, eða kvaldi dauða menn, ok engan myrði hún ok lifir við lof." Brynhildr svarar: "Ekki höfum vér launþing haft né ódádír gert, ok annat er vart eðli, ok fúsari værim vér at drepa yðr." Síðan vildi hún drepa Gunnar konung, en Högni setti hana í fjötra. Gunnarr mælti þá: "Eigi vil ek, at hún búi í fjötrum." Hún svarar: "Hirð eigi þat, því at aldri sér þú mik glaða síðan í þinni höll eða drekka né tefla né hugat mæla né gulli leggja góð klæði né yðr ráð gefa." Kvað hún sér þat mestan harm, at hún átti eigi Sigurð. Hún settist upp ok sló sinn borða, svá at sundr gekk, ok bað svá lúka skemmudyrum, at langa leið mætti heyra hennar harmtölur. Nú er harmr mikill, ok heyrir um allan bæinn. Guðrún spyrr skemmumeyjar sínar, hví þær sé svá ókátar eða hryggar -- "eða hvat er yðr, eða hví fari þér sem vitlausir menn, eða hverr gyzki er yðr orðinn?" Þá svarar hirðkona ein, er Svafrlöð hét: "Þetta er ótímadagr. Vár höll er full af harmi." Þá mælti Guðrún til sinnar vinkonu: "Stattu upp, vér höfum lengi sofit. Vek Brynhildi, göngum til borða ok verum kátar." "Þat geri ek eigi," sagði hún "at vekja hana né við hana mæla, ok mörg dægr drakk hún eigi mjöð né vín, ok hefir hún fengit goða reiði." Þá mælti Guðrún til Gunnars: "Gakk at hitta hana," segir hún, "ok seg oss illa kunna hennar meini." Gunnarr svarar: "Þat er mér bannat at hitta hana eða hennar fé at skipta." Þó ferr Gunnarr at hitta hana ok leitar marga vega málsenda við hana ok fær ekki af um svörin; gengr nú á brott ok hittir Högna ok biðr hann finna hana. En hann kveðst vera ófúss ok ferr þó ok fekk ekki af henni. Ok er hittr Sigurðr ok beðinn at finna hana. Hann svarar engu, ok er svá búit um kveldit. Ok annan dag eptir, er hann kom heim af dýraveiði, hitti hann Guðrúnu ok mælti: "Þann veg hefir fyrir mik borit sem þetta muni til mikils koma hrollr sjá, ok mun Brynhildr deyja." Guðrún svarar: "Herra minn, mikil kynsl fylgja henni. Hún hefir nú sofit sjau dægr, svá at engi þorði at vekja hana." Sigurðr svarar: "Eigi sefr hún, hún hefir stórræði með höndum við okkr." Þá

mælti Guðrún með gráti: "Þat er mikill harmr at vita þinn bana. Far heldr ok finn hana ok vit, ef sjatni hennar ofsi, gef henni gull ok mýk svá hennar reiði." Sigurðr gekk út ok fann opinn salinn. Hann hugði hana sofa ok brá af henni klæðum ok mælti: "Vaki þú, Brynhildr, sól skínn um allan bæinn, ok er ærit sofit. Hritt af þér harmi ok tak gleði." Hún mælti: "Hví sætir þinni dirfð, er þú ferr mik at hitta? Mér var engi verri í þessum svikum." Sigurðr spyrr: "Hví mælir þú eigi við menn, eða hvat angrar þik?" Brynhildr svarar: "Þér skal ek segja mína reiði." Sigurðr mælti: "Heilluð ertu, ef þú ætlar grimman minn hug við þik, ok er sjá þinn maðr, er þú kaust." "Nei," segir hún, "eigi reið Gunnarr eldinn til vár, ok eigi galt hann mér at mundi felldan val. Ek undruðumst þann mann, er kom í minn sal, ok þóttumst ek kenna yður augu, ok fekk ek þó eigi víst skilit fyrir þeiri huldu, er á lá á minni hamingju." Sigurðr segir: "Ekki erum vér göfgari menn en synir Gjúka. Þeir drápu Danakonung ok mikinn höfðingja, bróður Buðla konungs." Brynhildr svarar: "Margt illt eigum vér þeim upp at inna, ok minn oss ekki á harma vára. Þú, Sigurðr, vát orminn ok reitt eldinn ok of mína sök, ok váru þar eigi synir Gjúka konungs." Sigurðr svarar: "Ekki varð ek þinn maðr, ok vartu mín kona, ok galt við þér mund ágætr konungr." Brynhildr svarar: "Eigi sá ek svá Gunnar, at minn hugr gerði hlæja við honum, ok grimmt em ek við hann þótt ek hylma yfir fyrir öðrum." "Þat er ógurligt," segir Sigurðr, "at unna eigi slíkum konungi, eða hvat angrar þik mest? Mér sýnist sem hans ást sé þér gulli betri." Brynhildr svarar: "Þat er mér sárast minna harma, at ek fæ eigi því til leiðar komit, at bitrt sverð væri roðit í þínu blóði." Sigurðr svarar: "Kvíð eigi því. Skammt mun at bíða, áðr bitrt sverð mun standa í mínu hjarta, ok ekki muntu þér verra biðja, því at þú munt eigi eptir mik lifa. Munu ok fáir várir lífsdagar heðan í frá." Brynhildr svarar: "Eigi standa þín orð af litlu fári, síðan þér svikuð mik frá öllu yndi, ok ekki hirði ek um lífit." Sigurðr svarar: "Lif þú ok unn Gunnari konungi ok mér, ok allt mitt fé vil ek til gefa, at þú deyr eigi." Brynhildr svarar: "Eigi veizt þú gerla mitt eðli. Þú berr af öllum mönnum, en þér hefir engi kona orðit leiðari en ek." Sigurðr svarar: "Annat er sannara: Ek unna þér betr en mér, þótt ek yrða fyrir þeim svikum, ok má því nú ekki bregða, því at ávallt, er ek gáða míns geðs, þá harmaði mik þat, er þú vart eigi mín kona. En af mér bar ek sem ek máttu, þat er ek var í konungshöll, ok unda ek því þó, at vér várum öll saman. Kann ok verða, at fram verði at koma þat, sem fyrir er spát, ok ekki skal því kvíða." Brynhildr svarar: "Of seinat hefir þú at segja, at þik angrar minn harmr, en nú fám vér enga líkn." Sigurðr svarar: "Gjarna vilda ek, at vit stigim á einn beð bæði ok værir þú mín kona." Brynhildr svarar: "Ekki er slíkt at mæla, ok eigi mun ek eiga tvá konunga í einni höll, ok fyrr skal ek líf láta en ek svíkja Gunnar konung," -- ok minnst nú á þat, er þau fundust á fjallinu ok sórust eiða, -- "en nú er því öllu brugðit, ok vil ek eigi lifa." "Eigi munda ek þitt nafn," sagði Sigurðr, "ok eigi kennda ek þik, fyrr en þú vart gift, ok er þetta inn mesti harmr." Þá mælti Brynhildr: "Ek vann eið at eiga þann mann, er riði minn vafrloga, en þann eið vilda ek halda eða deyja ella." "Heldr en þú deyr, vil ek þik eiga, en fyrirláta Guðrúnu," segir Sigurðr, en svá þrútnuðu hans síður, at í sundr gengu brynjuhringar. "Eigi vil ek þik," sagði Brynhildr, "ok engan annarra." Sigurðr gekk í brott. Svá segir í Sigurðarkviðu:

"Út gekk Sigurðr
andspjalli frá,
hollvinr lofða
ok hnipnaði,
svá at ganga nam
gunnarfúsam
sundr of síður

serkr járnofinn."

Ok er Sigurðr kom í höllina, spyr Gunnarr, hvárt hann viti, hvern meintregi henni væri eða hvárt hún hefir mál sitt. Sigurðr kvað hana mæla mega. Ok nú ferr Gunnarr at hitta hana í annat sinn ok spyr, hví gegndi hennar meini eða hvárt nokkur bót mundi til liggja. "Ek vil eigi lifa," sagði Brynhildr, "því at Sigurðr hefir mik vélt ok eigi síðr þik, þá er þú lézt hann fara í mína sæng. Nú vil ek eigi tvá menn eiga senn í einni höll, ok þetta skal vera bani Sigurðar eða þinn eða minn, því at hann hefir þat allt sagt Guðrúnu, en hún brigzlar mér."

XXX. KAPÍTULI

Eptir þetta gekk Brynhildr út ok settist undir skemmuvegg sinn ok hafði margar harmtölur, kvað sér allt leitt, bæði land ok ríki, er hún átti eigi Sigurð. Ok enn kom Gunnarr til hennar. Þá mælti Brynhildr: "Þú skalt láta bæði ríkit ok féit, lífit ok mik, ok skal ek fara heim til frænda minna ok sitja þar hrygg, nema þú drepir Sigurð ok son hans. Al eigi upp úlfhvelpinn." Gunnarr varð nú mjök hugsjúkr ok þóttist eigi vita, hvat helzt lá til, alls hann var í eiðum við Sigurð, ok lék ýmist í hug, þótti þat þó mest svívirðing, ef konan gengi frá honum. Gunnarr mælti: "Brynhildr er mér öllu betri, ok frægst er hún allra kvenna, ok fyrr skal ek líf láta en týna hennar ást," ok kallar til sín Högna, bróður sinn, ok mælti: "Fyrir mik er komit vandmæli mikit," segir, at hann vill drepa Sigurð, kvað hann hafa vélt sik í tryggð, -- "ráðum vit þá gullinu ok öllu ríkinu." Högni segir: "Ekki samir okkr særin at rjúfa með ófriði. Er oss ok mikit traust at honum. Eru engir konungar oss jafnir, ef sjá inn hýnski konungr lifir, ok slíkan mág fám vér aldri, ok hygg at, hversu gott væri, ef vér ættim slíkan mág ok systursonu, ok sé ek, hversu þetta stenzt af. Þat hefir Brynhildr vakit, ok hennar ráð koma oss í mikla svívirðing ok skaða." Gunnarr svarar: "Þetta skal fram fara, ok sé ek ráðit: Eggjum til Guttorm, bróður okkarn. Hann er ungr ok fás vitandi ok fyrir utan alla eiða." Högni segir: "Þat ráð lízt mér illa sett, ok þótt fram komi, þá munu vér gjöld fyrir taka at svíkja slíkan mann." Gunnarr segir Sigurð deyja skulu, -- "eða mun ek deyja ella." Hann biðr Brynhildi upp standa ok vera káta. Hún stóð upp ok segir þó, at Gunnarr mun eigi koma fyrir í sama rekkju henni en þetta er fram komit. Nú ræðast þeir við bræðr. Gunnarr segir, at þetta er gild banasök, at hafa tekit meydóm Brynhildar, -- "ok eggjum Guttorm at gera þetta verk", ok kalla hann til sín ok bjóða honum gull ok mikit ríki ok vinna þetta til. Þeir tóku orm einn ok af vargsholdi ok létu sjóða ok gáfu honum at eta sem skáldit kvað:

"Sumir viðfiska tóku,
sumir vitnishræ skífðu,
sumir Guttormi gáfu
gera hold
við mungáti
ok marga hluti
aðra í tyfrum."

Ok við þessa fæðslu varð hann svá æfr ok ágjarn ok allt saman ok fortölur Grímhildar, at hann hét at gera þetta verk. Þeir hétu honum ok mikilli sæmd í móti. Sigurðr vissi eigi ván þessa vélræða. Mátti

hann ok eigi við sköpum vinna né sínu aldralagi. Sigurðr vissi sik ok eigi véla verðan frá þeim.

Guttormr gekk inn at Sigurði eptir um morgininn, er hann hvíldi í rekkju sinni. Ok er hann leit við honum, þorði Guttormr eigi at veita honum tilræði ok hvarf út aptr, ok svá ferr í annat sinn. Augu Sigurðar váru svá snör, at fár einn þorði gegn at sjá. Ok it þriðja sinn gekk hann inn, ok var Sigurðr þá sofnaðr. Guttormr brá sverði ok leggr á Sigurði, svá at blóðrefillinn stóð í dýnum undir honum. Sigurðr vaknar við sárit, en Guttormr gekk út til dyranna. Þá tók Sigurðr sverðit Gram ok kastar eptir honum, ok kom á bakit ok tók í sundr í miðju. Fell annan veg fótahlutr, en annan höfuðit ok hendrnar aptr í skemmuna. Guðrún var sofnuð í faðmi Sigurðar, en vaknaði við óumræðiligan harm, er hún flaut í hans blóði, ok svá kveinaði hún með grát ok harmtölur, at Sigurðr reis upp við hægendit ok mælti: "Grát eigi," sagði hann. "Þínir bræðr lifa þér til gamans, en þess til ungan son á ek, er kann eigi at varast fjáendr sína, ok illa hafa þeir fyrir sínum hlut sét. Ekki fá þeir slíkan mág at ríða í her með sér né systurson, ef sjá næði at vaxa. Ok nú er þat fram komit, er fyrir löngu var spát ok vér höfum dulizt við, en engi má við sköpum vinna. En þessu veldr Brynhildir, er mér ann um hvern mann fram, ok þess má ek sverja, at Gunnari gerða ek aldri mein, ok þyrmda ek okkrum eiðum, ok eigi var ek of mikill vinr hans konu. Ok ef ek hefða vitat þetta fyrir ok stiga ek á mína fætr með mín vápn, þá skyldu margir týna sínu lífi, áðr en ek fella, ok allir þeir bræðr drepnir, ok torveldra mundi þeim at drepa mik en inn mesta vísund eða villigölt."

Konungr lét nú líf sitt. En Guðrún blæs mæðiliga öndunni. Þat heyrir Brynhildir ok hló, er hún heyrði hennar andvarp. Þá mælti Gunnarr: "Eigi hlær þú af því, at þér sé glatt um hjartarætr, eða hví hafnar þú þínum lit? Ok mikit forað ertu, ok meiri ván, at þú sér feig, ok engi væri makligri til at sjá Atla konung drepinn fyrir augum þér, ok ættir þú þar yfir at standa. Nú verðum vér at sitja yfir mági várum ok bróðurbana." Hún svarar: "Engi frýr, at eigi sé fullveggit, en Atli konungr hirðir ekki um hót yður eða reiði, ok hann mun yðr lengr lifa ok hafa meira vald." Högni mælti: "Nú er fram komit þat, er Brynhildir spáði, ok þetta it illa verk, er vér fám aldri bót." Guðrún mælti: "Frændr mínir hafa drepit minn mann. Nú munu þér ríða í her fyrst, ok er þér komið til bardaga, þá munu þér finna, at Sigurðr er eigi á aðra hönd yðr, ok munu þér þá sjá, at Sigurðr var yður gæfa ok styrkr, ok ef hann ætti sér slíka sonu, þá mætti þér styrkjast við hans afkvæmi ok sína frændr."

XXXI. KAPÍTULI

Nú þóttist engi kunna at svara, at Brynhildir beiddi þess hlæjandi, er hún harmaði með gráti. Þá mælti hún: "Þat dreymdi mik, Gunnarr, at ek átta kalda sæng, en þú ríðr í hendr óvinum þínum, ok öll ætt yður mun illa fara, er þér eruð eiðrofa, ok mundir þú þat óglöggt, er þit blönduðuð blóði saman, Sigurðr ok þú, er þú rétt hann, ok hefir þú honum allt illu launat þat, er hann gerði vel til þín ok lét þik fremstan vera, ok þá reyndi þat, er hann kom til vár, hvé hann helt sína eiða, at hann lagði okkar í milli it snarpeggjaða sverð, þat er eitri var hert. Ok snemma réðu þér til saka við hann ok við mik, þá er ek var heima með feðr mínum, ok hafða ek allt þat, er ek vilda, ok ætlaða ek engan yðarn minn skyldu verða, þá er þér riðuð þar at garði þrír konungar. Síðan leiddi Atli mik á tal ok spyr, ef ek vilda þann eiga, er riði Grana. Sá var yðr ekki líkr, ok þá hétumst ek syni Sigmundar konungs ok engum öðrum, ok eigi mun yðr farast, þótt ek deyrja."

Þá reis Gunnarr upp ok lagði hendr um háls henni ok bað, at hún skyldi lifa ok þiggja fé, ok allir aðrir löttu hana at deyja. En hún hratt hverjum frá sér, er at henni kom, ok kvað ekki tjóa mundu at letja hana þess, er hún ætlaði. Síðan hét Gunnarr á Högna ok spyr hann ráða ok bað hann til fara ok vita, ef hann fengi mýkt skaplyndi hennar, ok kvað nú ærna þörf vera á höndum, ef sefast mætti

hennar harmr, þar til er frá liði. Högni svarar: "Leti engi maðr hana at deyja, því at hun varð oss aldri at gagni ok engum manni, síðan hún kom hingat." Nú bað hún taka mikit gull ok bað þar koma alla þá, er fé vildu þiggja. Síðan tók hún eitt sverð ok lagði undir hönd sér ok hneig upp við dýnur ok mælti: "Taki hér nú gull hvern, er þiggja vill." Allir þögðu. Brynhildr mælti: "Þiggið gullit ok njótið vel." Enn mælti Brynhildr til Gunnars: "Nú mun ek segja þér litla stund þat, er eptir mun ganga: Sættast munu þit Guðrún brátt með ráðum Grímhildar innar fjölkunngu. Dóttir Guðrúnar ok Sigurðar mun heita Svanhildr, er vænst mun fædd allra kvenna. Mun Guðrún gefin Atla at sínum óvilja. Oddrúnu muntu vilja eiga, en Atli mun þat banna. Þá munu þit eiga launfundi, ok mun hún þér unna. Atli mun þik svíkja ok í ormgarð setja, ok síðan mun Atli drepinn ok synir hans. Guðrún mun þá drepa. Síðan munu hana stórar báurur bera til borgar Jónakrs konungs. Þar mun hún fæða ágæta sonu. Svanhildr mun ór landi send ok gift Jörmunreki konungi. Hana munu bíta Bikka ráð. Ok þá er farin öll ætt yður, ok eru Guðrúnar harmar at meiri. Nú bið ek þik, Gunnarr, efstu bænar: Lát gera eitt bál mikit á sléttum velli öllum oss, mér ok Sigurði ok þeim, sem drepnir váru með honum. Lát þar tjalda yfir af rauðu mannablóði ok brenna mér þar á aðra hönd þenna inn hýnska konung, en á aðra hönd honum mína menn, tvá at höfði, tvá at fótum, ok tvá hauka. Þá er at jafnaði skipt. Látið þar á milli okkar brugðit sverð sem fyrr, er vit stigum á einn beð ok hétum þá hjóna nafni. Ok eigi fellr honum þá hurð á hæla, ef ek fylgi honum, ok er vár leiðsla þá ekki aumlig, ef honum fylgja fimm ambáttir ok átta þjónar, er faðir minn gaf mér, ok þar brenna ok þeir, er drepnir váru með Sigurði. Ok fleira munda ek mæla, ef ek væra eigi sár, en nú þýtr undin, en sárit opnast, ok sagða ek þó satt."

Nú er búit um lík Sigurðar at fornum sið ok gert mikit bál. Ok er þat er mjök í kynt, þá var þar lagt á ofan lík Sigurðar Fáfnisbana ok sonar hans þrévetrs, er Brynhildr lét drepa, ok Guttorms. Ok er bálit var allt loganda, gekk Brynhildr þar á út ok mælti við skemmumeyjar sínar, at þær tæki gull þat, er hún vildi gefa þeim. Ok eptir þetta deyr Brynhildr ok brann þar með Sigurði, ok lauk svá þeira ævi.

XXXII. KAPÍTULI

Nú segir þat hvern, er þessi tíðindi heyrir, at engi maðr mun þvílíkr eptir í veröldunni ok aldri mun síðan borinn slíkr maðr sem Sigurðr var fyrir hversvetna sakar ok hans nafn mun aldri fyrnast í þýðverskri tungu ok á Norðrlöndum, meðan heimrinn stendr. Þat er sagt einnhvern dag, þá er Guðrún sat í skemmu sinni, þá mælti hún: "Betra var þá vart líf, er ek átta Sigurð. Svá bar hann af öllum mönnum sem gull af járni eða laukr af öðrum grösom eða hjörtr af öðrum dýrum, unz bræðr mínir fyrirmundu mér slíks manns, er öllum var fremri. Eigi máttu þeir sofa, áðr þeir drápu hann. Mikinn gný gerði Grani, þá er hann sá sáran sinn lánardrottin. Síðan rædda ek við hann sem við mann, en hann hnípti í jörðina ok vissi, at Sigurðr var fallinn."

Síðan hvarf Guðrún á brott á skóga ok heyrði alla vega frá sér varga þyt ok þótti þá blíðara at deyja. Guðrún fór, unz hún kom til hallar Hálfis konungs, ok sat þar með Þóru Hákonardóttur í Danmörku sjau misseri ok var þar í miklum fagnaði ok sló borða yfir henni ok skrifaði þar á mörg ok stór verk ok fagra leika, er tíðir váru í þann tíma, sverð ok brynjur ok allan konungs búnað, skip Sigmundar konungs, er skriðu fyrir land fram. Ok þat byrðu þær, er þeir börðust Sigarr ok Siggeirr á Fjóni suðr. Slíkt var þeira gaman, ok huggaðist Guðrún nú nokkut harms síns.

Þetta spyr Grímhildr, hvar Guðrún er niðr komin, heimtíri á tal sonu sína ok spyr, hverju þeir vilja bæta Guðrúnu son sinn ok mann; kvað þeim þat skylt. Gunnarr segir, kveðst vilja gefa henni

gull ok bæta henni svá harma sína; senda eptir vinum sínum ok búa hesta sína, hjálma, skjöldu, sverð ok brynjur ok alls konar herklæði. Ok var þessi ferð búin it kurteisligsta, ok engi sá kappi, er mikill var, sat nú heima. Hestar þeira váru brynjaðir, ok hverr riddari hafði annathvært gylltan hjálm eða skyggðan. Grímhildr ræðst í ferð með þeim ok segir þeira erendi svá fremi fullgert munu verða, at hún siti eigi heima. Þeir höfðu alls fimm hundruð manna. Þeir höfðu ok ágæta menn með sér. Þar var Valdamarr af Danmörk ok Eymóðr ok Jarisleifr. Þeir gengu inn í höll Hálf konungs. Þar váru Langbarðar, Frakkar ok Saxar. Þeir fóru með öllum herbúnaði ok höfðu yfir sér loða rauða, sem kveðit er:

"Stuttar brynjur,
steypa hjálma,
skálmum gyrðir,
ok höfðu skarar jarpar."

Þeir vildu velja systur sinni góðar gjafir ok mæltu vel við hana, en hún trúði engum þeira. Síðan færði Grímhildr henni meinsamligan drykk, ok varð hún við at taka ok mundi síðan engar sakar. Sá drykkur var blandinn með jarðar magni ok sæ ok dreyra sonar hennar, ok í því horni váru ristnir hvers kyns stafir ok roðnir með blóði, sem hér segir:

"Váru í því horni
hvers kyns stafir
ristnir ok roðnir,
ráða ek né máttak:
lyngfiskr lagar,
lands Haddingja
ax óskorit,
innleið dyra.

Váru þeim bjóri
böl mörg saman:
urt alls viðar
ok akarn brunnin,
umbdögg arins,
iðrar blótnar,
svíns lifr soðin,
því at sakar deyfði."

Ok eptir þat, er vili þeira kom saman, gerðist fagnaðr mikill. Þá mælti Grímhildr, er hún fann Guðrúnu: "Vel verði þér, dóttir, ek gef þér gull ok alls konar gripi at þiggja eptir þinn föður, dýrliga hringa ok ársal hýnskra meyja, þeira er kurteisastar eru, þá er þér bætr þinn maðr. Síðan skal þik gifta Atla konungi inum ríka. Þá muntu ráða hans auði, ok lát eigi frændr þína fyrir sakir eins manns ok ger heldr sem vér biðjum." Guðrún svarar: "Aldri vil ek eiga Atla konung, ok ekki samir okkr ætt saman at auka." Grímhildr svarar: "Eigi skaltu nú á heiptir hyggja ok lát sem lifi Sigurðr ok Sigmundur, ef þú átt sonu." Guðrún segir: "Ekki má ek af honum hyggja; hann var öllum fremri."

Grímhildr segir: "Þenna konung mun þér skipat at eiga, en engan skaltu elligar eiga." Guðrún segir: "Bjóði þér mér eigi þenna konung, er illt eitt mun af standa þessi ætt, ok mun hann sonu þína illu beita, ok þar eptir mun honum grimmu hefnt vera." Grímhildi varð við hennar fortölur illa við um sonu sína ok mælti: "Ger sem vér beiðum, ok muntu þar fyrir taka mikinn metnað ok vára vináttu ok þessa staði, er svá heita: Vínbjörg ok Valbjörg." Hennar orð stóðust svá mikit, at þetta varð fram at ganga. Guðrún mælti: "Þetta mun verða fram at ganga ok þó at mínum óvilja, ok mun þat lítt til yndis, heldr til harma." Síðan stíga þeir á hesta sína, ok eru konur þeira settar í vagna, ok fóru svá sjau daga á hestum, en aðra sjau á skipum ok ina þriðju sjau enn landveg, þar til er þeir kómu at einni hári höll. Henni gekk þar í mót mikit fjölmenni, ok var þar búin ágætlig veizla, sem áðr höfðu orð í milli farit, ok fór hún fram með sæmd ok mikilli þrýði. Ok at þessi veizlu drekkir Atli brúðlaup til Guðrúnar. En aldri gerði hugr hennar við honum hlæja, ok með lítilli blíðu var þeira samvista.

XXXIII. KAPÍTULI

Nú er þat sagt einhverja nótt, at Atli konungr vaknar ór svefni. Mælti hann við Guðrúnu: "Þat dreymdi mik," segir hann, "at þú legðir á mér sverði." Guðrún réð drauminn ok kvað þat fyrir eldi, er járn dreymdi, -- "ok dul þeiri, er þú ætlar þik öllum fremra." Atli mælti: "Enn dreymdi mik sem hér væri vaxnir tveir reyrteinar, ok vilda ek aldri skeðja. Síðan váru þeir rifnir upp með rótum ok roðnir í blóði ok bornir á bekki ok boðnir mér at eta. Enn dreymdi mik, at haukar tveir flygi mér af hendi ok væri bráðalausir ok fóru til heljar. Þótti mér þeira hjörtum við hunang blandit, ok þóttumst ek eta. Síðan þótti mér sem hvelpar fagrir lægi fyrir mér ok gullu við hátt, ok át ek hræ þeira at mínum óvilja." Guðrún segir: "Eigi eru draumar góðir, en eptir munu ganga. Synir þínir munu vera feigir, ok margir hlutir þungir munu oss at hendi koma." "Þat dreymdi mig enn," segir hann, "at ek lægja í kör ok væri ráðinn bani minn."

Nú líðr þetta, ok er þeira samvista fálíg. Nú íhugar Atli konungr, hvar niðr mun komit þat mikla gull, er átt hafði Sigurðr, en þat veit nú Gunnarr konungr ok þeir bræðr. Atli var mikill konungr ok ríkr, vitr ok fjölmennr; gerir nú ráð við sína menn, hversu með skal fara. Hann veit, at þeir Gunnarr eigu miklu meira fé en né einir menn megir við þá jafnast; tekr nú þat ráð at senda menn á fund þeira bræðra ok bjóða þeim til veizlu ok at sæma þá mörgum hlutum. Sá maðr var fyrir þeim, er Vingi er nefndr. Drottningin veit nú þeira einmæli ok grunar, at vera muni vélar við bræðr hennar. Guðrún rístr rúnar, ok hún tekr einn gullhring ok knýtti í vargshár ok fær þetta í hendr sendimönnum konungs. Síðan fóru þeir eptir konungs boði. Ok áðr þeir stigi á land, sá Vingi rúnarnar ok sneri á aðra leið ok at Guðrún fýsti í rúnum, at þeir kæmi á hans fund. Síðan kómu þeir til hallar Gunnars konungs, ok var tekit við þeim vel ok gervir fyrir þeim eldar stórir. Ok síðan drukku þeir með gleði inn bezta drykk. Þá mælti Vingi: "Atli konungr sendir mik hingat ok vildi, at þit sættið hann heim með miklum sóma ok þægið af honum mikinn sóma, hjálma ok skjöldu, sverð ok brynjur, gull ok góð klæði, herlið ok hesta ok mikit lén, ok ykkir lézt hann bezt unna síns ríkis." Þá brá Gunnarr höfði ok mælti til Högna: "Hvat skulum vit af þessu boði þiggja? Hann býðr okkr at þiggja mikit ríki, en enga konunga veit ek jafnmikit gull eiga sem okkr, því at vit höfum þat gull allt, er á Gnitaheiði lá, ok eigum við stórar skemmur fullar af gulli ok inum beztum höggvopnum ok alls konar herklæðum. Veit ek minn hestinn beztan ok sverðit hvassast, gullit ágætast." Högni svarar: "Undrumst ek boð hans, því at þat hefir hann sjaldan gert, ok óráðligt mun vera at fara á hans fund, ok þat undrumst ek, er ek sá gersimar þær, er Atli konungr sendi okkr, at ek sá vargshári knýtt í einn gullhring, ok má vera, at Guðrúnu þykki hann úlfshug við okkr hafa ok vili hún eigi, at vit farim."

Vingi sýnir honum nú rúnarnar þær, er hann kvað Guðrúnu sent hafa.

Nú gengr alþýða at sofa, en þeir drukku við nokkura menn. Þá gekk at kona Högna, er hét Kostbera, kvenna fríðust, ok leit á rúnarnar. Kona Gunnars hét Glaumvör, skörungur mikill. Þær skenktu. Konungar gerðust allmjök drukknir. Þat finnr Vingi ok mælti "Ekki er því at leyna, at Atli konungr er þungfærr mjök ok gamlaðr mjök at verja sitt ríki, en synir hans ungrir ok til eingis færir. Nú vill hann gefa yðr vald yfir ríkinu, meðan þeir eru svá ungrir, ok ann yðr bezt at njóta." Nú var bæði, at Gunnarr var mjök drukkninn, en boðit mikit ríki, mátti ok eigi við sköpum vinna, heitr nú ferðinni ok segir Högna, bróður sínum. Hann svarar: "Yðart atkvæði mun standa hljóta, ok fylgja mun ek þér, en ófúss em ek þessarar ferðar."

XXXIV. KAPÍTULI

Ok er menn höfðu drukkit sem líkaði, þá fóru þeir at sofa. Tekr Kostbera at líta á rúnarnar ok innti stafina ok sá, at annat var á ristit, en undir var, ok villtar váru rúnirnar. Hún fekk þó skilit af vizku sinni. Eptir þat ferr hún til rekkju hjá bónda sínum. Ok er þau vöknuðu, mælti hún til Högna: "Heiman ætlar þú, ok er þat óráðligt. Far heldr í annat sinn, ok eigi muntu vera glöggrýnn, ef þér þykkir sem hún hafi í þetta sinn boðit þér, systir þín. Ek réð rúnarnar, ok undrumst ek um svá vitra konu, er hún hefir villt ristit, en svá er undir sem bani yðarr liggi á, en þar var annathvært, at henni varð vant stafs, eða elligar hafa aðrir villt. Ok nú skaltu heyra draum minn: "Þat dreymdi mik, at mér þótti hér falla inn á, harðla ströng, ok bryti upp stokka í höllinni." Hann svarar: "Þér eruð opt illúðgar, ok á ek ekki skap til þess at fara illu í mót við menn, nema þat sé makligt. Mun hann oss vel fagna." Hún segir: "Þér munuð reyna, en eigi mun vinátta fylgja boðinu. Ok enn dreymdi mik, at önnur á felli hér inn ok þyti grimmliga ok bryti upp alla palla í höllunni ok bryti fætr ykkra beggja bræðra, ok mun þat vera nakkvat." Hann svarar: "Þar munu renna akrar, er þú hugðir ána, ok er vér göngum akrinn, nema opt stórar agnir fætr vára." "Þat dreymdi mik," segir hún, "at blæja þín brynni ok hryti eldrinn upp af höllunni." Hann svarar: "Þat veit ek gerla, hvat þat er: Klæði vár liggja hér lítt rækt, ok munuð þau þar brenna, er þú hugðir blæjuna." "Björn hugða ek hér inn koma," segir hún, "ok braut upp konungs hásætít ok hristi svá hrammana, at vér urðum öll hrædd, ok háfði oss öll senn sér í munni, svá at ekki máttum vér, ok stóð þar af mikil ógn." Hann svarar: "Þar mun koma veðr mikit, er þú ætlaðir hvítabjörn." "Örn þótti mér hér inn koma," segir hún, "ok eptir höllunni ok dreifði mik blóði ok oss öll, ok mun þat illt vita, því at mér þótti sem þat væri hamr Atla konungs." Hann svarar: "Opt slátrum vér örliga ok höggum stór naut oss at gamni, ok er þat fyrir yxnum, er örn dreymir, ok mun heill hugr Atla við oss." Ok nú hætta þau þessu tali.

XXXV. KAPÍTULI

Nú er at segja frá Gunnari, at þar er sams dæmi, er þau vakna, at Glaumvör, kona Gunnars, segir drauma sína marga, þá er henni þóttu líkligir til svika, en Gunnarr réð alla því á móti. "Þessi var einn af þeim," sagði hún, "at mér þótti blóðugt sverð borit hér inn í höllina, ok vartu sverði lagðr í gegnum, ok emjuðu úlfar á báðum endum sverðsins." Konungrinn svarar: "Smáir hundar vilja oss þar bíta, ok er opt hundagnöll fyrir vápnum með blóði lituðum." Hún mælti: "Enn þótti mér hér inn koma konur, ok váru daprligar, ok þik kjósa sér til manns. Má vera, at þínar dísir hafi þat verit." Hann svarar: "Vant gerist nú at ráða, ok má ekki forðast sitt aldrag, en eigi ólíkt, at vér verðum skammæir." Ok um morgininn spretta þeir upp ok vilja fara, en aðrir löttu. Síðan mælti Gunnarr við

þann mann, er Fjörnir hét: "Statt upp ok gef oss at drekka af stórum kerum gott vín, því at vera má, at sjá sé vár in síðasta veizla, ok nú mun inn gamli úlfrinn komast at gullinu, ef vér deyjum, ok svá björninn mun eigi spara at bíta sínum vígtönnum." Síðan leiddi liðit þá út með gráti. Sonr Högna mælti: "Farið vel ok hafið góðan tíma." Eptir var meiri hlutr liðs þeira. Sólar ok Snævarr, synir Högna, fóru ok einn kappi mikill, er Orkningr hét. Hann var bróðir Beru. Fólkit fylgdi þeim til skipa, ok löttu allir þá fararinnar, en ekki tjóaði. Þá mælti Glaumvör: "Vingi, segir hún, "meiri ván, at mikil óhamingja standi af þinni kvámu, ok munu stórtíðendi gerast í för þinni." Hann svarar: "Þess sver ek, at ek lýg eigi, ok mik taki hár gálgi ok allir gramir, ef ek lýg nakkvat orð." Ok lítt eirði hann sér í slíkum orðum. Þá mælti Bera: "Farið vel ok með góðum tíma." Högni svarar: "Verið kátar, hversu sem með oss ferr." Þar skiljast þau með sínum forlögum. Síðan reru þeir svá fast ok af miklu afli, at kjölrinn gekk undan skipinu mjök svá hálf. Þeir knúðu fast árar með stórum bakföllum, svá at brotnuðu hlumir ok háir. Ok er þeir kómu at landi, festu þeir ekki skip sín. Síðan riðu þeir sínum ágætum hestum myrkvan skóg um hríð. Nú sjá þeir konungsbæinn. Þangat heyra þeir mikinn gny ok vápnabrak ok sjá þar mannfjölda ok mikinn viðrbúnað, er þeir höfðu, ok öll borgarhlið váru full af mönnum. Þeir ríða at borginni, ok var hún byrgð. Högni braut upp hliðit, ok ríða nú í borgina. Þá mælti Vingi: "Þetta mættir þú vel ógert hafa, ok bíðið nú hér, meðan ek sæki yðr gálgatré. Ek bað yðr með blíðu hér koma, en flátt bjó undir. Nú mun skammt at bíða, áðr þér munuð upp festir." Högni svarar: "Eigi munu vér fyrir þér vægja, ok lítt hygg ek, at vér hrykkim þar, er menn skyldu berjast, ok ekki tjóar þér oss at hræða, ok þat mun þér illa gefast." Hrundu honum síðan ok börðu hann öxarhömrum til bana.

XXXVI. KAPÍTULI

Þeir ríða nú at konungshöllinni. Atli konungr skipar liði sínu til orrostu, ok svá vikust fylkingar, at garðr nokkurr varð í millum þeira. "Verið velkomnir með oss," segir hann, "ok fáid mér gull þat it mikla, er vér erum til komnir, þat fé, er Sigurðr átti, en nú á Guðrún." Gunnarr segir: "Aldri fær þú þat fé, ok dugandi menn munu þér hér fyrir hitta, áðr vér látim lífit, ef þér bjóðið oss ófrið. Kann vera, at þú veitir þessa veizlu stórmannliga ok af lítilli eymd við örn ok úlf." "Fyrir löngu hafða ek þat mér í hug," segir Atli, "at ná yðru lífi, en ráða gullinu ok launa yðr þat níðingsverk, er þér svikuð yðarn inn bezta mág, ok skal ek hans hefna." Högni svarar: "Þat kemr yðr verst at haldi at liggja lengi á þessu ráði, en eruð þó at engu búnir."

Nú slær í orrostu harða, ok er fyrst skothríð. Ok nú koma fyrir Guðrúnu tíðendin. Ok er hún heyrir þetta, verðr hún við gneyp ok kastar af sér skikkjunni. Eptir þat gekk hún út ok heilsaði þeim, er komnir váru, ok kyssti bræðr sína ok sýndi þeim ást, ok þessi var þeira kveðja in síðasta. Þá mælti hún: "Ek þóttumst ráð hafa við sett, at eigi kæmi þér, en engi má við sköpum vinna." Þá mælti hún: "Mun nokkut tjóa at leita um sættir?" En allir neituðu því þverliga. Nú sér hún, at sárt er leikit við bræðr hennar; hyggr nú á harðræði, fór í brynju ok tók sér sverð ok barðist með bræðrum sínum ok gekk svá fram sem inn hraustasti karlmaðr, ok þat sögðu allir á einn veg, at varla sæi meiri vörn en þar. Nú gerist mikit mannfal, ok berr þó af framganga þeira bræðra. Orrostan stendr nú lengi fram, allt um miðjan dag. Gunnarr ok Högni gengu í gegnum fylkingar Atla konungs, ok svá er sagt, at allr völlr flaut í blóði. Synir Högna ganga nú hart fram. Atli konungr mælti: "Vér höfum lið mikit ok frítt ok stóra kappa, en nú eru margir af oss fallnir, ok eigum vér yðr illt at launa, drepit nítján kappa mína, en ellefu einir eru eptir." Ok verðr hvíld á bardaganum. Þá mælti Atli konungr: "Fjórir váru vér bræðr, ok em ek nú einn eptir. Ek hlaut mikla mægð, ok hugða ek mér þat til frama. Konu átta

ek væna ok vitra, stórlynda ok harðúðga, en ekki má ek njóta hennar vizku, því at sjaldan váru vit sátt. Þér hafið nú drepit marga mína frændr, en svikit mik frá ríkinu ok fénu, ráðit systur mína, ok þat harmar mik mest." Högni segir: "Hví getr þú slíks? Þér brugðuð fyrri friði. Þú tókt mína frændkonu ok sveltir í hel ok myrðir ok tókt féit, ok var þat eigi konungligt, ok hlægligt þykkir mér, er þú tínir þinn harm, ok goðunum vil ek þat þakka, er þér gengr illa."

XXXVII. KAPÍTULI

Nú eggjar Atli konungr liðit at gera harða sókn; berjast nú snarpliga, ok sækja Gjúkungar at svá fast, at Atli konungr hrökk inn í höllina, ok berjast nú inni, ok var orrostan allhörð. Sjá bardagi varð með miklu mannsPELLI ok lýkr svá, at fellr allt lið þeira bræðra, svá at þeir standa tveir upp, ok fór áðr margr maðr til heljar fyrir þeira vápnum. Nú er sótt at Gunnari konungi, ok fyrir sakir ofreflis var hann höndum tekinn ok í fjötra settr. Síðan barðist Högni af mikilli hreysti ok drengskap ok felldi ina stærstu kappu Atla konungs tuttugu. Hann hratt mörgum í þann eld, er þar var gerr í hoölonni. Allir urðu á eitt sáttir, at varla sæi slíkan mann. En þó varð hann at lyktum ofrliði borinn ok höndum tekinn. Atli konungr mælti: "Mikil furða er þat, hve margr maðr hér hefir farit fyrir honum. Nú skeri ór honum hjartat, ok sé þat hans bani." Högni mælti: "Geri sem þér líkar. Glæðliga mun ek hér bíða þess, er þér vilið at gera, ok þat muntu skilja, at eigi er hjarta mitt hrætt, ok reynt hefi ek fyrr harða hluti, ok var ek gjarn at þola mannaun, þá er ek var ósárr. En nú eru vér mjök sárir, ok muntu einn ráða várum skiptum." Þá mælti ráðgjafi Atla konungs: "Sé ek betra ráð: Tökum heldr þrælinn Hjalla, en forðum Högna. Þræll þessi er skapdauði. Hann lifir eigi svá lengi, at hann sé eigi dáligr." Þrælinn heyrir ok æpir hátt ok hleypr undan, hvert er honum þykkir skjóls ván, kveðst illt hljóta af ófriði þeira ok váss at gjalda; kveðr þann dag illan vera, er hann skal deyja frá sínum góðum kostum ok svína geymslu. Þeir þrifu hann ok brugðu at honum knífi. Hann æpti hátt, áðr hann kenndi oddsins. Þá mælti Högni, sem færur er títt, þá er í mannaun koma: Hann árnaði þrælinum lífs ok kveðst eigi vilja skræktun heyra, kvað sér minna fyrir at fremja þenna leik. Þrælinn varð feginn ok þá fjörit.

Nú eru þeir báðir í fjötra settir, Gunnarr ok Högni. Þá mælti Atli konungr til Gunnars konungs, at hann skyldi segja til gullsins, ef hann vill lífit þiggja. Hann svarar: "Fyrr skal ek sjá hjarta Högna, bróður míns, blóðugt." Ok nú þrifu þeir þrælinn í annat sinn ok skáru ór honum hjartat ok báru fyrir konunginn Gunnar. Hann svarar: "Hjarta Hjalla má hér sjá ins blauða ok er ólíkt hjarta Högna ins frækna, því at nú skelfr mjök, en hálfu meir, þá er í brjósti honum lá." Nú gengu þeir eptir eggjun Atla konungs at Högna ok skáru ór honum hjartat. Ok svá var mikill þrótt hans, at hann hló, meðan hann beið þessa kvöl, ok allir undruðust þrek hans, ok þat er síðan at minnum haft. Þeir sýndu Gunnari hjarta Högna. Hann svarar: "Hér má sjá hjarta Högna ins frækna ok er ólíkt hjarta Hjalla ins blauða, því at nú hrærist lítt, en miðr, meðan í brjósti honum lá. Ok svá muntu, Atli, láta þitt líf, sem nú látum vér. Ok nú veit ek einn, hvar gullit er, ok mun eigi Högni segja þér. Mér lék ýmist í hug, þá er vit lifðum báðir, en nú hefi ek einn ráðit fyrir mér. Skal Rín nú ráða gullinu, fyrr en Hýnir beri þat á höndum sér." Atli konungr mælti: "Farið á brott með bandingjann." Ok svá var gert. Guðrún kveðr nú með sér menn ok hittir Atla ok segir: "Gangi þér nú illa ok eptir því, sem þér hélduð orð við mik ok Gunnar."

Nú er Gunnarr konungr settr í einn ormgarð. Þar váru margir ormar fyrir, ok váru hendr hans fast bundnar. Guðrún sendi honum hörpu eina, en hann sýndi sína list ok sló hörpuna með mikilli list, at hann drap strengina með tánum ok lék svá vel ok afbragðliga, at fáir þóttust heyrt hafa svá með

höndum slegit, ok þar til lék hann þessa íþrótt, at allir sofnuðu ormarnir, nema ein naðra mikil ok illilig skreið til hans ok gróf inn sínum rana, þar til er hún hjó hans hjarta, ok þar lét hann sitt líf með mikilli hreysti.

XXXVIII. KAPÍTULI

Atli konungr þóttist nú hafa unnit mikinn sigr ok sagði Guðrúnu svá sem með nokkuru spotti eða svá sem hann hældist: "Guðrún," segir hann, "misst hefir þú nú bræðra þinna, ok veldr þú því sjálf." Hún svarar: "Vel líkar þér nú, er þú lýsir vígum þessum fyrir mér, en vera má, at þú iðrist, þá er þú reynir þat, er eptir kemr, ok sú mun erfðin lengst eptir lifa at týna eigi grimmdinni, ok mun þér eigi vel ganga, meðan ek lifi." Hann svarar: "Vit skulum nú gera okkra sætt, ok vil ek bæta þér bræðr þína með gulli ok dýrum gripum eptir þínum vilja." Hún svarar: "Lengi hefi ek eigi verit hæg viðreignar, ok mátti um hræfa, meðan Högni lifði. Muntu ok aldri bæta bræðr mína svá, at mér hugni, en opt verðu vér konurnar ríki bornar af yðru valdi. Nú eru mínir frændr allir dauðir, ok muntu nú einn við mik ráða. Mun ek nú þenna kost upp taka, ok látum gera mikla veizlu, ok vil ek nú erfa bræðr mína ok svá þína frændr." Gerir hún sik nú blíða í orðum, en þó var samt undir raunar. Hann var talhlýðinn ok trúði á hennar orð, er hún gerði sér létt um ræður. Guðrún gerir nú erfi eptir sína bræðr ok svá Atli konungr eptir sína menn, ok þessi veizla var við mikla svörfun.

Nú hyggr Guðrún á harma sína ok sitr um þat at veita konungi nokkura mikla skömm. Ok um kveldit tók hún sonu þeira Atla konungs, er þeir léku við stokki. Sveinarnir glúpnuðu ok spurðu, hvat þeir skyldu. Hún svarar: "Spyrið eigi at. Bana skal ykkur báðum." Þeir svöruðu: "Ráða muntu börnum þínum sem þú vilt. Þat mun engi banna þér. En þér er skömm í at gera þetta." Síðan skar hún þá á háls. Konungrinn spurði eptir, hvar synir hans væri. Guðrún svarar: "Ek mun þat segja þér ok glaða þitt hjarta: Þú vaktir við oss mikinn harm, þá er þú drapt bræðr mína. Nú skaltu heyra mína ræðu: Þú hefir misst þinna sona, ok eru þeira hausar hér at borðkerum hafðir, ok sjálfr drakktu þeira blóð við vín blandit. Síðan tók ek hjörtu þeira ok steikta ek á teini, en þú ázt." Atli konungr svarar: "Grimm ertu, er þú myrðir sonu þína ok gaft mér þeira hold at eta, ok skammt lætr þú illt í milli." Guðrún segir: "Væri minn vili til at gera þér miklar skammir, ok verðr eigi fullilla farit við slíkan konung." Konungr mælti: "Verra hefir þú gert en menn viti dæmi til, ok er mikil óvizka í slíkum harðræðum, ok makligt, at þú værir á báli brennd ok barin áðr grjóti í hel, ok hefðir þú þá þat, er þú ferr á leið." Hún svarar: "Þú spár þat þér sjálfum, en ek mun hljóta annan dauða." Þau mæltust við mörg heiptarorð.

Högni átti son eptir, er Niflungr hét. Hann hafði mikla heipt við Atla konung ok sagði Guðrúnu, at hann vildi hefna föður síns. Hún tók því vel, ok gera ráð sín. Hún kvað mikit happ í, ef þat yrði gert. Ok of kveldit, er konungr hafði drukkit, gekk hann til svefns. Ok er hann var sofnaðr, kom Guðrún þar ok sonr Höгна. Guðrún tók eitt sverð ok leggr fyrir brjóst Atla konungi. Véla þau um bæði ok sonr Höгна. Atli konungr vaknar við sárit ok mælti: "Eigi mun hér þurfa um at binda eða umbúð at veita, eða hverr veitir mér þenna áverka?" Guðrún segir: "Ek veld nokkuru um, en sumu sonr Höгна." Atli konungr mælti: "Eigi sæmði þér þetta at gera, þó at nokkur sök væri til, ok vartu mér gift at frænda ráði, ok mund galt ek við þér, þrjá tigu góðra riddara ok sæmiligra meyja ok marga menn aðra, ok þó léztu þér eigi at hófi, nema þú réðir löndum þeim, er átt hafði Buðli konungr, ok þína sværu léztu opt með gráti sitja." Guðrún mælti: "Margt hefir þú mælt ósatt, ok ekki hirði ek þat, ok opt var ek óhæg í mínu skapi, en miklu jók þú á. Hér hefir verit opt mikil styrjöld í þínum garði, ok börðust opt frændr ok vinir, ok ýfðist hvat við annat ok var betri ævi vár þá, er ek var með

Sigurði, drápum konunga ok réðum um eignir þeira ok gáfum grið þeim, er svá vildu, en höfðingjar gengu á hendr oss, ok létum þann ríkan, er svá vildi. Síðan misstum vér hans, ok var þat lítit at bera ekkjunafn, en þat harmar mik mest, er ek kom til þín, en átt áðr inn ágæzta konung, ok aldri komtu svá ór orrostu, at eigi bærir þú inn minna hlut." Atli konungr svarar: "Eigi er þat satt, ok við slíkar fortölur batnar hvárigra hluti, því at vér höfum skarðan. Ger nú til mín sómasamliga ok lát búa um lík mitt til ágætis." Hún segir: "Þat mun ek gera at láta þér gera vegligan gröft ok gera þér virðuliga steinþró ok vefja þik í fögrum dúkum ok hyggja þér hverja þörf."

Eptir þat deyr hann. En hún gerði sem hún hét. Síðan lét hún slá eldi í höllina. Ok er hirðin vaknaði við óttann, þá vildu menn eigi þola eldinn ok hjuggust sjálfir ok fengu svá bana. Lauk þar ævi Atla konungs ok allrar hirðar hans.

Guðrún vildi nú eigi lifa eptir þessi verk, en endadagr hennar var eigi enn kominn. Völsungar ok Gjúkungar, at því er menn segja, hafa verit mestir ofrhugar ok ríkismenn, ok svá finnst í öllum fornkvæðum. Ok nú stöðvaðist þessi ófriðr með þeima hætti at liðnum þessum tíðendum.

XXXIX. KAPÍTULI

Guðrún átti dóttur við Sigurði, er Svanhildr hét. Hún var allra kvenna vænst ok hafði snör augu sem faðir hennar, svá at fár einn þorði at sjá undir hennar brýnn. Hún bar svá mjök af öðrum konum um vænleik sem sól af öðrum himintunglum.

Guðrún gekk eitt sinn til sævar ok tók grjót í fang sér ok gekk á sæinn út ok vildi tapa sér. Þá hófu hana stórar báru fram eptir sjánum, ok fluttist hún með þeira fulltingi ok kom um síðir til borgar Jónakrs konungs. Hann var ríkr konungr ok fjölmennr. Hann fekk Guðrúnar. Þeira börn váru þeir Hamðir ok Sörli ok Erpr. Svanhildr var þar upp fædd.

XL. KAPÍTULI

Jörmunrekr hefir konungr heitit. Hann var ríkr konungr í þann tíma. Hans sonr hét Randvér. Konungr heimtir á tal son sinn ok mælti: "Þú skalt fara mína sendiför til Jónakrs konungs ok minn ráðgjafi, er Bikki heitir. Þar er upp fædd Svanhildr, dóttir Sigurðar Fáfnisbana, er ek veit fegrsta mey undir heimsólu. Hana vilda ek helzt eiga, ok hennar skaltu biðja til handa mér." Hann segir: "Skylt er þat, herra, at ek fara yðra sendiför." Lætr nú búa ferð þeira sæmiliga. Fara þeir nú, unz þeir koma til Jónakrs konungs, sjá Svanhildi, þykkir mikils um vert hennar fríðleik. Randvér heimti konung á tal ok mælti: "Jörmunrekr konungr vill bjóða yðr mægi sitt. Hefir hann spurn til Svanhildar, ok vill hann kjósa hana sér til konu, ok er ósýnt, at hún sé gefin ríkara manni en hann er." Konungr segir, at þat var virðuligt ráð ok er hann mjök frægr. Guðrún segir: "Valt er hamingjunni at treystast, at eigi bresti hún." En með fýsing konungs ok öllu því, er á lá, er þetta nú ráðit, ok ferr nú Svanhildr til skips með virðuligu föruneyti ok sat í lyptingu hjá konungs syni. Þá mælti Bikki til Randvés: "Sannligt væri þat, at þér ættið svá fríða konu, en eigi svá gamall maðr." Honum fellst þat vel í skap ok mælti til hennar með blíðu ok hvárt til annars; koma heim í land ok hitta konung. Bikki mælti: "Þat samir, herra, at vita, hvat títt er um, þótt vant sé upp at bera, en þat er um vélar þær, er sonr þinn hefir fengit fulla ást Svanhildar, ok er hún hans frilla, ok lát slíkt eigi óhegnt." Mörg ill ráð hafði hann honum áður kennt, þó at þetta biti fyrir of hans ráð ill. Konungr hlýddi hans mörgum vándum ráðum. Hann mælti ok mátti eigi stilla sik af reiði, at Randvé skyldi taka ok á gálga festa. Ok er hann var til leiddr gálgangs, þá tók hann hauk einn ok plokkaði af honum

allar fjaðrirnar ok mælti, at sýna skyldi feðr hans. Ok er konungrinn sá, mælti hann: "Þar má nú sjá, at honum þykkir ek þann veg hniginn sæmdinni sem haukrinn fjöðrunum", -- ok biðr hann taka af gálganum. Bikki hafði þar um vélt á meðan, ok var hann dauðr. Enn mælti Bikki: "Engum manni áttu verri at vera en Svanhildi. Lát hana deyja með skömm." Konungr svarar: "Þat ráð munu vér taka." Síðan var hún bundin í borgarhliði ok hleypt hestum at henni. En er hún brá í sundr augum, þá þorðu eigi hestarnir at sporna hana. Ok er Bikki sá þat, mælti hann, at belg skyldi draga á höfuð henni, ok svá var gert, en síðan lét hún líf sitt.

XLI. KAPÍTULI

Guðrún spyr nú líflát Svanhildar ok mælti við sonu sína: "Hví siti þér kyrrir eða mælið gleðiorð, þar sem Jörmunrekr drap systur ykkra ok trað undir hesta fótum með svívirðing? Ok ekki hafið þit líkt skaplyndi Gunnari eða Högna. Hefna mundu þeir sinnar frændkonu." Hamðir svarar: "Lítt lofaðir þú Gunnar ok Högna, þá er þeir drápu Sigurð ok þú vart roðin í hans blóði, ok illar váru þínar bræðra hefndir, er þú drapt sonu þína, ok betr mættim vér allir saman drepa Jörmunrek konung. Ok eigi munu vér standast frýjuorð, svá hart sem vér erum eggjaðir." Guðrún gekk hlæjandi ok gaf þeim at drekka af stórum kerum. Ok eptir þat valdi hún þeim stórar brynjur ok góðar ok önnur herklæði. Þá mælti Hamðir: "Hér munu vér skilja efsta sinni, ok spyrja muntu tíðendin, ok muntu þá erfi drekka eptir okkr ok Svanhildi."

Eptir þat fóru þeir. En Guðrún gekk til skemmu, harmi aukin, ok mælti: "Þrimr mönnum var ek gift, fyrst Sigurði Fáfnisbana, ok var hann svikinn, ok var þat mér inn mesti harmr. Síðan var ek gefin Atla konungi, en svá var grimmt mitt hjarta við hann, at ek drap sonu okkra í harmi. Síðan gekk ek á sjáinn, ok hóf mik at landi með bárum, ok var ek nú gefin þessum konungi. Síðan gifta ek Svanhildi af landi í brott með miklu fé, ok er mér þat sárast minna harma, er hún var troðin undir hrossa fótum, eptir Sigurð. En þat er mér grimmast, er Gunnarr var í ormgarð settr, en þat harðast, er ór Högna var hjarta skorit, ok betr væri, at Sigurðr kæmi mér á móti ok færa ek með honum. Hér sitr nú eigi eptir sonr né dóttir mik at hugga. Minnstu nú, Sigurðr, þess, er vit mæltum, þá er vit stigum á einn beð, at þú mundir mín vitja ok ór helju bíða." Ok lýkr þar hennar harmtölur.

XLII. KAPÍTULI

Þat er nú at segja frá sonum Guðrúnar, at hún hafði svá búit þeira herklæði, at þá bitu eigi járn, ok hún bað þá eigi skeðja grjóti né öðrum stórum hlutum ok kvað þeim þat at meini mundu verða, ef eigi gerði þeir svá. Ok er þeir váru komnir á leið, finna þeir Erp, bróður sinn, ok spyrja, hvat hann mundi veita þeim. Hann svarar: "Slíkt sem hönd hendi eða fótr fæti." Þeim þótti þat ekki vera ok drápu hann. Síðan fóru þeir leiðar sinnar ok litla hríð, áðr Hamðir rataði ok stakk niðr hendi ok mælti: "Erpr mun satt hafa sagt. Ek munda falla nú, ef eigi styddumst ek við höndina." Litlu síðar ratar Sörli ok brást á fótinn ok fekk staðizt ok mælti: "Falla munda ek nú, ef eigi stydda ek mik við báða fætr." Kváðust þeir nú illa hafa gert við Erp, bróður sinn; fóru nú, unz þeir kómu til Jörmunreks konungs, ok gengu fyrir hann ok veittu honum þegar tilræði. Hjó Hamðir af honum hendr báðar, en Sörli fætr báða. Þá mælti Hamðir: "Af mundi nú höfuðit, ef Erpr lifði, bróðir okkarr, er vit vágum á leiðinni, ok sáam vit þat of síð," sem kveðit er:

"Af væri nú höfuðit,
ef Erpr lifði
bróðir okkarr inn böðfrækni,
er vit á braut vágum."

Í því höfðu þeir af brugðit boði móður sinnar, er þeir höfðu grjóti skatt. Nú sækja menn at þeim, en þeir vörðust vel ok drengiliga ok urðu mörgum manni at skaða. Þá bitu eigi járn. Þá kom at einn maðr, hár ok eldiligr, með eitt auga ok mælti: "Eigi eru þér vísir menn, er þér kunnið eigi þeim mönnum bana at veita." Konungrinn svarar: "Gef oss ráð til, ef þú kannt." Hann mælti: "Þér skuluð berja þá grjóti í hel." Svá var ok gert, ok þá flugu ór öllum áttum steinar at þeim, ok varð þeim þat at aldrlagi.